

**ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1328

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u vezi sa članom 8. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/03, 34/03 i 65/13) i člana 9. stav (1) Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 20/16), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 71. sjednici, održanoj 29.09.2016. godine, donosi

ODLUKU
O RASPISIVANJU JAVNOG KONKURSA ZA IZBOR I
NOMINOVANJE ZA IMENOVANJE ČLANOVA
NADZORNOG ODBORA U JAVNOM PREDUZEĆU
MEĐUNARODNI AERODROM "SARAJEVO" D.O.O.
SARAJEVO

I.

Pokreće se postupak za izbor i imenovanje članova nadzornog odbora ispred državnog kapitala u privrednom društvu:

1. JP Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o. Sarajevo, 5 članova.

II.

Postupak iz tačke I. ove odluke provest će Komisija koju će Vlada Federacije Bosne i Hercegovine imenovati posebnim rješenjem, sa zadatkom da, u skladu sa Odlukom o utvrđivanju kriterija za izbor i nominovanje za imenovanje članova Nadzornog odbora u Javnom preduzeću Međunarodni aerodrom "Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, utvrdi tekst Javnog oglasa, te da sačini listu sa užim izborom kandidata koji ispunjavaju kriterije za imenovanje, po potrebi prikupi dodatne informacije o kandidatima, obavi intervju sa kandidatima i nakon toga, pismenom preporukom predloži Vladi Federacije Bosne i Hercegovine rang-listu sa najboljim kandidatima na dalje razmatranje.

Listu kandidata i zapisnik sa kopijom svih prijava kandidata i dostavljenih dokaza Komisija je dužna dostaviti Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na izbor i imenovanje.

III.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1830/2016

29. septembra/rujna 2016. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

1329

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u vezi člana 7. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/03, 34/03 i 65/13), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici, održanoj 29.09.2016. godine, donosi

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU KRITERIJA ZA IZBOR I
NOMINOVANJE ZA IMENOVANJE ČLANOVA
NADZORNOG ODBORA U JAVNOM PREDUZEĆU
MEĐUNARODNI AERODROM "SARAJEVO" D.O.O.
SARAJEVO

I.

Ovom odlukom bliže se utvrđuju kriteriji za izbor i nominovanje za imenovanje članova nadzornog odbora ispred državnog kapitala u privrednom društvu:

1. JP Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o. Sarajevo, 5 članova.

II.

Kandidati za imenovanje na funkcije iz tačke I ove odluke dužni su da ispunjavaju sledeće kriterije:

Opћи kriteriji:

1. da je državljanin Bosne i Hercegovine,
2. da je stariji od 18 godina,
3. da nije osuđivan za krivično djelo i za privredni prijestup nespojiv sa dužnošću u nadzornom odboru, pet godina od dana pravosnažne presude, isključujući vrijeme zatvorske kazne,

4. да није лице којем је пресудом суда забрањено обављање активности у надлежности надзорног одбора у који се кандидује,
5. да није отпуштен из државне службе као резултат дисциплинске мјере на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини у периоду од три године прије дана објављивања упражњене позиције,
6. да се на њега не односи члан IX (1) Устава Босне и Херцеговине,
7. да није на функцији у политичкој странци,
8. да нема приватни/финансијски интерес у привредном друштву у чији се надзорни одбор кандидује,
9. да није директор или члан управе друштва,
10. да није изабрани званичник, носилац извршних функција или саветник у смислу Закона о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04 и 63/08) и Закона о сукобу интереса у органима власти у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 70/08),
11. да није лице којег искључују одредбе Закона о привредним друштвима ("Службене новине Федерације БиХ", број 81/15),
12. да није лице којег искључују одредбе Уредбе о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 20/16),
13. да не постоје друге законске сметње за обављање послова у надзорном одбору у који се кандидује.

Посебни критерији:

1. Кандидат мора бити лице са високом стручном спремом, односно високо образовање првог циклуса (који се вреднује са 240 ЕЦТС бодова) или другог или трећег циклуса Болоњског система студирања, са стручним знањем из оквира дјелатности друштва и упућено у садржај и начин рада органа управљања привредних друштва.

Приликом процјене квалификација и искустава свих кандидата узети ће се у обзир и сљедеће:

1. способност препознавања, заступања и заштите интереса привредног друштва и уважавања интереса других заинтересованих судионика,
2. способност за савјесно, одлучно, одговорно и професионално обављање упражњене позиције,
3. изражена индивидуалност, иницијативност, независност у раду и доношењу одлука,
4. комуникацијске и организацијске способности,
5. знања и способности разумијевања пословних извјештаја, познавање привредног права и укупног законодавства на подручју дјеловања надзорних одбора, корпоративног управљања и стратегије пословне етике,
6. способност управљања финансијским и људским ресурсима и склоност тимском раду,
7. резултати рада остварени током каријере.

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1831/2016

29. септембра 2016. године
Сарајево

Премијер
Фадил Новалић, с. р.

На основу члана 19. став (2) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), а у веzi члана 7. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/03, 34/03 и 65/13), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 71. сједници, одржаној 29.09.2016. године, donosi

**ODLUKU
O UTVRĐIVANJU KRITERIJA ZA IZBOR I
NOMINOVANJE ZA IMENOVANJE ČLANOVA
NADZORNOG ODBORA U JAVNOM PREDUZEĆU
MEĐUNARODNI AERODROM "SARAJEVO" D.O.O.
SARAJEVO**

I.

Ovom odlukom bliže se utvrđuju kriteriji za izbor i nominovanje za imenovanje članova nadzornog odbora ispred državnog kapitala u privrednom društvu:

1. JP Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o. Sarajevo, 5 članova.

II.

Kandidati za imenovanje na funkcije iz tačke I. ove odluke dužni su da ispunjavaju sljedeće kriterije:

Opći kriteriji:

1. da je državljanin Bosne i Hercegovine,
2. da je stariji od 18 godina,
3. da nije osuđivan za krivično djelo i za privredni prijestup nespojiv sa dužnošću u nadzornom odboru, pet godina od dana pravosnažne presude, isključujući vrijeme zatvorske kazne,
4. da nije lice kojem je presudom suda zabranjeno obavljanje aktivnosti u nadležnosti nadzornog odbora u koji se кандидује,
5. da nije отпуштен из државне службе као резултат дисциплинске мјере на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини у периоду од три године прије дана објављивања упражњене позиције,
6. да се на њега не односи члан IX. (1) Устава Босне и Херцеговине,
7. да није на функцији у политичкој странци,
8. да нема приватни/финансијски интерес у привредном друштву у чији се Надзорни одбор кандидује,
9. да није директор или члан управе друштва,
10. да није изабрани званичник, носилац извршних функција или саветник у смислу Закона о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04 и 63/08) и Закона о сукобу интереса у органима власти у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 70/08),
11. да није лице којег искључују одредбе Закона о привредним друштвима ("Службене новине Федерације БиХ", број 81/15),
12. да није лице којег искључују одредбе Уредбе о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 20/16),
13. да не постоје друге законске сметње за обављање послова у Надзорном одбору у који се кандидује.

Посебни критерији:

1. Кандидат мора бити лице са високом стручном спремом, односно високо образовање првог циклуса (који се вреднује са 240 ECTS бодова) или другог или трећег циклуса Болоњског система студирања, са

stručnim znanjem iz okvira djelatnosti društva i upućeno u sadržaj i način rada organa upravljanja privrednih društava.

Prilikom procjene kvalifikacija i iskustava svih kandidata uzeti će se u obzir i sljedeće:

1. sposobnost prepoznavanja, zastupanja i zaštite interesa privrednog društva i uvažavanja interesa drugih zainteresovanih sudionika,
2. sposobnost za savjesno, odlučno, odgovorno i profesionalno obavljanje upražnjene pozicije,
3. izražena individualnost, inicijativnost, nezavisnost u radu i donošenju odluka,
4. komunikacijske i organizacijske sposobnosti,
5. znanja i sposobnosti razumijevanja poslovnih izvještaja, poznavanje privrednog prava i ukupnog zakonodavstva na području djelovanja nadzornih odbora, korporativnog upravljanja i strategije poslovne etike,
6. sposobnost upravljanja finansijskim i ljudskim resursima i sklonost timskom radu,
7. rezultati rada ostvareni tokom karijere.

II.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1831/2016

29. septembra 2016. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Sukladno članku 19. stavak (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u svezi članka 7. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/03, 34/03 i 65/13), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici, održanoj 29.09.2016. godine, donosi

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU KRITERIJA ZA IZBOR I NOMINOVANJE ZA IMENOVANJE ČLANOVA NADZORNOG ODBORA U JAVNOM PODUZEĆU MEĐUNARODNI AERODROM "SARAJEVO" D.O.O. SARAJEVO

I.

Ovom odlukom bliže se utvrđuju kriteriji za izbor i nominovanje za imenovanje članova nadzornog odbora ispred državnog kapitala u gospodarskom društvu:

1. JP Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o. Sarajevo, 5 članova.

II.

Kandidati za imenovanje na funkcije iz točke I. ove odluke dužni su da ispunjavaju sljedeće kriterije:

Opći kriteriji:

1. da je državljanin Bosne i Hercegovine,
2. da je stariji od 18 godina,
3. da nije osuđivan za krivično djelo i za privredni prijestup nespojiv sa dužnošću u nadzornom odboru, pet godina od dana pravosnažne presude, isključujući vrijeme zatvorske kazne,
4. da nije lice kojem je presudom suda zabranjeno obavljanje aktivnosti u nadležnosti nadzornog odbora u koji se kandiduje,
5. da nije otpušten iz državne službe kao rezultat disciplinske mjere na bilo kojem nivou vlasti u Bosni i Hercegovini u periodu od tri godine prije dana objavljivanja upražnjene pozicije,

6. da se na njega ne odnosi članak IX. (1), Ustava Bosne i Hercegovine,
7. da nije na funkciji u političkoj stranci,
8. da nema privatni/financijski interes u gospodarskom društvu u čiji se nadzorni odbor kandiduje,
9. da nije direktor ili član uprave društva,
10. da nije izabrani zvaničnik, nosilac izvršnih funkcija ili savjetnik u smislu Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04 i 63/08) i Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 70/08),
11. da nije lice kojeg isključuju odredbe Zakona o gospodarskim društvima ("Službene novine Federacije BiH", broj 81/15),
12. da nije lice kojeg isključuju odredbe Uredbe o vršenju ovlasti u gospodarskim društvima sa sudjelovanjem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 20/16),
13. da ne postoje druge zakonske smetnje za obavljanje poslova u Nadzornom odboru u koji se kandiduje.

Posebni kriteriji:

1. Kandidat mora biti lice sa visokom stručnom spremom, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koji se vrednuje sa 240 ECTS bodova) ili drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, sa stručnim znanjem iz okvira djelatnosti društva i upućeno u sadržaj i način rada organa upravljanja gospodarskih društava.

Prilikom procjene kvalifikacija i iskustava svih kandidata uzeti će se u obzir i sljedeće:

1. sposobnost prepoznavanja, zastupanja i zaštite interesa gospodarskog društva i uvažavanja interesa drugih zainteresovanih sudionika,
2. sposobnost za savjesno, odlučno, odgovorno i profesionalno obavljanje upražnjene pozicije,
3. izražena individualnost, inicijativnost, nezavisnost u radu i donošenju odluka,
4. komunikacijske i organizacijske sposobnosti,
5. znanja i sposobnosti razumijevanja poslovnih izvještaja, poznavanje gospodarskog prava i ukupnog zakonodavstva na području djelovanja nadzornih odbora, korporativnog upravljanja i strategije poslovne etike,
6. sposobnost upravljanja finansijskim i ljudskim resursima i sklonost timskom radu,
7. rezultati rada ostvareni tokom karijere.

II.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1831/2016

29. rujna 2016. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, v. r.

1330

Na osnovu člana 19. stav (3) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u vezi sa članom 9. stav (2) Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/03, 34/03 i 65/13), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici, održanoj 29.09.2016. godine, donosi

РЈЕШЕЊЕ**О ИМЕНОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА ЗА ИЗБОР И НОМИНОВАЊЕ ЗА ИМЕНОВАЊЕ ЧЛАНОВА НАДЗОРНОГ ОДБОРА У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ МЕЂУНАРОДНИ АЕРОДРОМ "САРАЈЕВО" Д.О.О. САРАЈЕВО****I**

Именује се Комисија за провођење поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево, у саставу:

1. Амра Ђендушић, предсједник,
2. Дамир Шапина, члан,
3. Денијел Пелидија, члан
4. Мирјана Вучић, члан и
5. Саида Кастрат, члан.

Административно - техничке послове Комисије за провођење поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево обављаће Лејла Пинтол из Генералног секретаријата Владе Федерације Босне и Херцеговине.

II

Задатак Комисије из тачке I овог рјешења је да, у складу са Одлуком о утврђивању критерија за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево, утврди текст Јавног конкурса.

Истовремено, задатак Комисије је да одмах по затварању Јавног конкурса, прегледа пријаве приспјеле на конкурс, сачини листу са ужим избором кандидата који испуњавају критерије за именовање, по потреби прикупи додатне информације о кандидатима, обави интервју са кандидатима и након тога, писменом препоруком предложи Влади Федерације Босне и Херцеговине ранг-листу са најбољим кандидатима на даље разматрање.

III

Предсједнику, члановима Комисије и административно - техничком лицу припада право на накнаду, чија ће се висина утврдити посебним рјешењем у складу са Уредбом о начину оснивања и утврђивања висине накнаде за рад радних тијела основаних од стране Владе Федерације Босне и Херцеговине и руководиоца федералних органа државне службе ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 48/14, 77/14, 97/14 и 58/15).

IV

Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1833/2016

29. септембра 2016. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

На основу члана 19. став (3) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), а у веzi са чланом 9. став (2) Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/03, 34/03 и 65/13), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 71. сједници, одржаној 29.09.2016. године, доноси

РЈЕШЕЊЕ**О ИМЕНОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА ЗА ИЗБОР И НОМИНОВАЊЕ ЗА ИМЕНОВАЊЕ ЧЛАНОВА НАДЗОРНОГ ОДБОРА У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ МЕЂУНАРОДНИ АЕРОДРОМ "САРАЈЕВО" Д.О.О. САРАЈЕВО****I**

Именује се Комисија за провођење поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево, у саставу:

1. Амра Ђендушић, предсједник,
2. Дамир Шапина, члан,
3. Денијел Пелидија, члан
4. Мирјана Вучић, члан и
5. Саида Кастрат, члан.

Административно - техничке послове Комисије за провођење поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево обављат ће Лејла Пинтол из Генералног секретаријата Владе Федерације Босне и Херцеговине.

II

Задатак Комисије из тачке I овог рјешења је да, у складу са Одлуком о утврђивању критерија за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево, утврди текст Јавног конкурса.

Истовремено, задатак Комисије је да одмах по затварању Јавног конкурса, прегледа пријаве приспјеле на конкурс, сачини листу са ужим избором кандидата који испуњавају критерије за именовање, по потреби прикупи додатне информације о кандидатима, обави интервју са кандидатима и након тога, писменом препоруком предложи Влади Федерације Босне и Херцеговине ранг-листу са најбољим кандидатима на даље разматрање.

III

Предсједнику, члановима Комисије и административно - техничком лицу припада право на накнаду, чија ће се висина утврдити посебним рјешењем у складу са Уредбом о начину оснивања и утврђивања висине накнаде за рад радних тијела основаних од стране Владе Федерације Босне и Херцеговине и руководиоца федералних органа државне службе ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 48/14, 77/14, 97/14 и 58/15).

IV

Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1833/2016

29. септембра 2016. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

На основу члана 19. став (3) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), а у свеzi са чланом 9. став (2) Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/03, 34/03 и 65/13), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 71. сједници, одржаној 29.09.2016. године, доноси

РЈЕШЕЊЕ**О ИМЕНОВАЊУ ПОВЈЕРЕНСТВА ЗА ПРОВЕДБУ ПОСТУПКА ЗА ИЗБОР И НОМИНОВАЊЕ ЗА ИМЕНОВАЊЕ ЧЛАНОВА НАДЗОРНОГ ОДБОРА У ЈАВНОМ ПОДУЗЕЋУ МЕЂУНАРОДНИ АЕРОДРОМ "SARAJEVO" D.O.O. SARAJEVO**

I.

Именује се Повјеренство за provedбу поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном подuzeћу Међународни аеродром "Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, у саставу:

1. Amra Đendušić, predsjednik,
2. Damir Šapina, član,
3. Denijel Pelidija, član
4. Mirjana Vučić, član i
5. Saida Kastrat, član.

Административно - техничке послове Повјеренства за provedбу поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном подuzeћу Међународни аеродром "Sarajevo" d.o.o. Sarajevo обављат ће Lejla Pintol из Генералног тјажништа Владе Федерације Босне и Херцеговине.

II.

Затак Повјеренства из тоčke I. овог рјешенја је да, сукладно Одлуци о утврђивању критерија за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном подuzeћу Међународни аеродром "Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, утврди текст Јавног натјећаја.

Истодобно, затак Повјеренства је да одмах по затварању Јавног натјећаја прегледа пријаве приспјеле на натјећај, сачини листу са ужим избором кандидата који испуњавају критерије за именовање, по потреби прикупи додатне информације о кандидатима, обави интервју са кандидатима и након тога, писменом препоруком предложи Влади Федерације Босне и Херцеговине ранг-листу са најбољим кандидатима на даље разматрање.

III.

Предсједнику, члановима Повјеренства и административно - техничкој особи припада право на накнаду, чија ће се висина утврдити посебним рјешенјем сукладно Уредби о начину оснивања и утврђивања висине накнаде за рад радних тјела основаних од стране Владе Федерације Босне и Херцеговине и руководиоца федералних органа државне службе ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 48/14, 77/14, 97/14 и 58/15).

IV.

Ово рјешенје ступа на снагу наредног дана од дана објаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

V. број 1833/2016
29. ружна 2016. године
Sarajevo

Премијер
Fadil Novalić, v. r.

**ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО
ОКОЛИША И ТУРИЗМА****1331**

На основу одредби члана 58., став 8. Закона о управљању отпадом ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/03 и 72/09), федерална министрица околиша и туризма доноси

ПРАВИЛНИК**О СТАВЉАЊУ ВАН СНАГЕ ПРАВИЛНИКА О ПРЕСТАЊУ ВАЖЕЊА ПРАВИЛНИКА О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ ОД ЕЛЕКТРИЧНИХ И ЕЛЕКТРОНСКИХ ПРОИЗВОДА**

Члан 1.

Правилник о престанку важења Правилника о управљању отпадом од електричних и електронских производа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 8/16) ставља се ван снаге.

Члан 2.

Овај павилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-23-1335/15-1

30. септембра 2016. године
Sarajevo

Министрица
Др **Едита Ђапо**, с. р.

На основу одредби члана 58., став 8. Закона о управљању отпадом ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/03 и 72/09), федерална министрица околиша и туризма доноси

ПРАВИЛНИК**О СТАВЉАЊУ ВАН СНАГЕ ПРАВИЛНИКА О ПРЕСТАЊУ ВАЖЕЊА ПРАВИЛНИКА О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ ОД ЕЛЕКТРИЧНИХ И ЕЛЕКТРОНСКИХ ПРОИЗВОДА**

Члан 1.

Правилник о престанку важења Правилника о управљању отпадом од електричних и електронских производа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 8/16) ставља се ван снаге.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-23-1335/15-1

30. септембра 2016. године
Sarajevo

Министрица
Др **Едита Ђапо**, с. р.

Темелјем одредби члана 58., ставак 8. Закона о управљању отпадом ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/03 и 72/09), федерална министрица околиша и туризма доноси

ПРАВИЛНИК**О СТАВЉАЊУ ВАН СНАГЕ ПРАВИЛНИКА О ПРЕСТАЊУ ВАЖЕЊА ПРАВИЛНИКА О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ ОД ЕЛЕКТРИЧНИХ И ЕЛЕКТРОНСКИХ ПРОИЗВОДА**

Чланак 1.

Правилник о престанку важења Правилника о управљању отпадом од електричних и електронских производа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 8/16) ставља се ван снаге.

Чланак 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-23-1335/15-1

30. ружна 2016. године
Sarajevo

Министрица
Др **Едита Ђапо**, v. r.

**РЕПРЕЗЕНТАТИВНО УДРУЖЕЊЕ
ПОСЛОДАВАЦА КОМУНАЛНЕ ПРИВРЕДЕ
У ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
И РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ САМОСТАЛНИ
СИНДИКАТ РАДНИКА КОМУНАЛНЕ
ПРИВРЕДЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1332

Na osnovu Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/16), Općeg kolektivnog Ugovora za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH" br. 62/16), Reprezentativno Udruženje poslodavaca komunalne privrede u Federaciji BiH i Reprezentativni Samostalni sindikat radnika komunalne privrede u Federaciji BiH, u daljem tekstu: Ugovorne strane, zaključile su

**OKVIRNI KOLEKTIVNI UGOVOR
O PRAVIMA I OBAVEZAMA POSLODAVACA I
RADNIKA U OBLASTI KOMUNALNE PRIVREDE ZA
TERITORIJU FEDERACIJE BiH**

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Okvirnim kolektivnim ugovorom (u daljem tekstu: Ugovor) utvrđuju se osnove za zaključenje kolektivnih ugovora između reprezentativnog sindikata i osnivača komunalnog preduzeća, odnosno nosioca državnog kapitala, kao i pojedinačnih ugovora kod poslodavca u oblasti komunalne privrede na teritoriji Federacije BiH, kao i osnove uređenja radnog odnosa, radnog vremena radnika u komunalnoj privredi, odsustva sa rada, plaće i naknade plaće, materijalna prava radnika, kolektivni ugovori, mirno rješavanje radnih sporova i prelazne i završne odredbe.

Član 2.

Ovaj ugovor se primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine i odnosi se na osnivače javnih komunalnih preduzeća i sve poslodavce i njihove radnike iz oblasti komunalne privrede u Federaciji BiH, bez obzira na strukturu kapitala u djelatnostima, koje kao takve budu utvrđene zakonom.

Član 3.

Pojedine odredbe ovog kolektivnog ugovora mogu se razraditi kolektivnim ugovorom na nivou kantona, grada, općina, pojedinačnim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Kolektivnim ugovorom kantona, grada, općina, pojedinačnim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, ne mogu se utvrditi manja prava i nepovoljniji uslovi rada, od prava i uslova koji su utvrđeni ovim kolektivnim ugovorom.

Ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno Zakonom o radu ili drugim zakonima koji definišu radno pravne odnose, Općim kolektivnim ugovorom, ovim ugovorom, kolektivnim ugovorom na nivou kantona, grada, općina, pojedinačnim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, primjenjuju se za radnika najpovoljnija prava, osim u slučaju člana 8. Općeg kolektivnog ugovora ("Službene novine Federacije BiH", broj 62/16).

Član 4.

Odluku o potrebi zasnivanja radnog odnosa sa novim radnikom donosi poslodavac.

Radni odnos zasniva se stupanjem na rad radnika na osnovu zaključenog ugovora o radu.

II - RADNO VRIJEME

Član 5.

Puno radno vrijeme radnika u komunalnoj privredi traje 40 sati sedmično.

Poslodavac će svojom odlukom utvrditi sedmični raspored radnog vremena, početak i završetak radnog vremena zavisno od potreba posla i uslova rada.

Radnim vremenom ne smatra se vrijeme u kojem je radnik pripravan odazvati se pozivu poslodavca za obavljanje poslova, ako se ukaže takva potreba.

Vrijeme koje radnik u toku pripravnosti provede u obavljanju poslova po pozivu poslodavca smatra se redovnim radnim vremenom.

Vrijeme pripravnosti je vrijeme u kojem je radnik obavezan biti dostupan i odazvati se pozivu poslodavca za obavljanje poslova iz djelokruga svog radnog mjesta.

Poslovi za koje se može uvesti vrijeme pripravnosti utvrđuju se pravilnikom o radu ili odlukom poslodavca kada se radi o vanrednim okolnostima.

Za vrijeme pripravnosti poslodavac će radniku isplatiti naknadu plaće koja ne može biti manja od 3% od satnice za provedene sate u pripravnosti od ponedjeljka do subote, odnosno manja od 10% satnice za provedene sate u pripravnosti nedjeljom, praznikom, odnosno neradnim danima utvrđenim zakonom.

Član 6.

Godišnji odmor radnika traje najmanje 20 radnih dana, a najviše 30 radnih dana.

Član 7.

Kolektivnim ugovorom između reprezentativnog sindikata i osnivača komunalnog preduzeća, odnosno nosioca državnog kapitala, pojedinačnim ugovorom kod poslodavca ili pravilnikom o radu može se utvrditi uvećanje godišnjeg odmora po osnovu dužine radnog staža, uslova rada ili socijalno-zdravstvenog stanja radnika.

Član 8.

Dužina trajanja godišnjeg odmora utvrđuje se na osnovu odluke poslodavca o rasporedu radnog vremena i ugovorom o radu.

Odsustva sa rada

Član 9.

Tokom kalendarske godine radnik ima pravo na plaćeno odsustvo od ukupno 7 radnih dana a razlozi korištenja i dužina trajanja utvrđiće se kolektivnim ugovorom između reprezentativnog sindikata i osnivača komunalnog preduzeća, odnosno nosioca državnog kapitala, pojedinačnim ugovorom kod poslodavca ili pravilnikom o radu.

Član 10.

Poslodavac može radniku na njegov pismeni zahtjev, odobriti odsustvo sa rada bez naknade plaće - neplaćeno odsustvo, najduže do godinu dana, ukoliko to dozvoljava priroda posla i trenutna potreba poslodavca.

Poslodavac može radniku-roditelju odobriti odsustvovanje sa rada do tri godine djeteta u skladu sa zakonom.

Uslovi i vrijeme korištenja neplaćenog odsustva utvrđuju se pravilnikom o radu.

**III - PLAĆE I NAKNADE PLAĆE
Plaća**

Član 11.

Za obavljeni rad kod poslodavca radniku pripada plaća te ostala primanja u skladu sa Zakonom o radu, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Plaća za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu sastoji se od:

- osnovne plaće,
- dijela plaće za radni učinak,
- uvećanja plaće u skladu sa članom 17. ovog ugovora i pravilnikom o radu.

Član 12.

Osnovna plaća:

Osnovna plaća je novčani iznos koji je poslodavac dužan isplatiti radniku za rad sa punim radnim vremenom i normalnim uvjetima rada za odgovarajući posao u skladu sa posebnim zakonom, granskim kolektivnim ugovorom, pojedinačnim kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

Elementi za utvrđivanje osnovne plaće i dijela plaće po osnovu radnog učinka utvrđuju se kolektivnim ugovorom između reprezentativnog sindikata i osnivača komunalnog preduzeća, odnosno nosioca državnog kapitala, pojedinačnim kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu i na osnovu kriterija utvrđenih u članu 15. i 16. ovog ugovora.

Najniža satnica i najniža plaća

Član 13.

Najniža satnica za radnike iz oblasti komunalne privrede u F BiH, ne može biti manja od satnice utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine u članu 7. stav 4.

Na utvrđeni iznos dodaju se doprinosi iz plaće, u skladu sa posebnim zakonima.

Član 14.

Najniža neto plaća se utvrđuje tako što se najniža satnica, usaglašena između socijalnih partnera, u skladu sa odredbama Općeg kolektivnog ugovora, množi sa brojem sati u fondu rada za pojedini mjesec.

Na utvrđeni iznos dodaju se doprinosi iz plaće u skladu sa posebnim zakonima.

Poslodavac ne može radniku isplatiti plaću u manjem iznosu utvrđenom u stavu 1. ovog člana za ostvareni puni fond sati rada.

Radni učinak

Član 15.

Radni učinak se utvrđuje pojedinačnim kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, uvažavajući principe za utvrđivanje radnog učinka i kriterije iz stava 2. ovog člana.

Kriteriji na osnovu kojih se utvrđuje radni učinak radnika su:

1. kvaliteta izvršenih poslova
2. obim obavljenog posla
3. rok izvršenja poslova
4. odnos zaposlenog prema radnim obavezama

Pod normalnim radnim učinkom podrazumijeva se izvršenje radnih zadataka na radnom mjestu na koje je radnik raspoređen, a na osnovu plana i programa rada, organizacije posla, te uputa i naloga odgovornih osoba.

Član 16.

Kolektivnim ugovorom između reprezentativnog sindikata i osnivača komunalnog preduzeća mogu se utvrditi grupe složenosti poslova.

Poslodavac je u obavezi da pojedinačnim kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu utvrdi koeficijente složenosti poslova za svako radno mjesto.

Poslodavac koji zapošljava manje od 30 radnika ima obavezu da pojedinačnim kolektivnim ugovorom utvrdi koeficijente složenosti poslova za svako radno mjesto.

Kriteriji za utvrđivanje koeficijenata složenosti poslova su potrebna stručna sprema, uslovi rada, složenost posla, odgovornost i dr.

Kriteriji za utvrđivanje složenosti poslova su:

- značaj radnog mjesta u poslovanju
- potreban stepen obrazovanja za obavljanje poslova radnog mjesta
- stepen odgovornosti radnog mjesta i dr.

Poslodavac je obavezan da imenuje komisiju za utvrđivanje koeficijenata složenosti poslova čiji član je i predstavnik sindikata.

Uvećanja plaće

Član 17.

Osnovna plaća radnika uvećava se po osnovu:

- svake navršene godine radnog staža kod poslodavca sa kojim ima zaključen ugovor o radu za 0,4%,
- otežanih uslova rada, od 5-10%, za vrijeme kada radnik obavlja poslove pri kojim je izložen štetnom uticaju, fizičkom naporu i opasnostima od povređivanja,
- noćnog rada - najmanje 25% od neto satnice,
- prekovremenog rada - najmanje 25% od neto satnice,
- rada u dane praznika, koji su po zakonu državni praznici, najmanje 40% od neto satnice,
- rada na dane sedmičnog odmora najmanje 15% od neto satnice.

Zbog specifičnosti komunalnih djelatnosti, kolektivnim ugovorom između osnivača i reprezentativnog sindikata, pojedinačnim kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu mogu se utvrditi povoljniji uslovi i procenti uvećanja plaće iz prethodnog stava.

Uvećanja plaće iz stava 1. ovog člana međusobno se ne isključuju.

Član 18.

Vrsta poslova i procenat povećanja plaće po osnovu otežanih uslova rada reguliše se pojedinačnim kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

Naknade plaće

Član 19.

Radnik ima pravo na naknadu plaće, u skladu sa Zakonom o radu, Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i drugim propisima za vrijeme:

- godišnjeg odmora,
- plaćenog odsustva,
- privremene nesposobnosti za rad (bolovanje),
- porođajnog odsustva,
- odsustva sa rada žene za vrijeme trudnoće u slučaju kada ne može biti raspoređena na druge poslove,
- prekida rada koji nije prouzrokovao radnik i
- u drugim slučajevima,

što će se urediti pojedinačnim kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu u skladu sa zakonom i ovim ugovorom.

IV - MATERIJALNA PRAVA RADNIKA

Član 20.

Poslodavac je dužan radniku obezbijediti ishranu u toku radnog vremena ili isplatiti naknadu u dnevnom iznosu 1% prosječne neto mjesečne plaće u FBiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Član 21.

Radnik ima pravo na regres za korištenje godišnjeg odmora.

Kolektivnim ugovorom na nivou kantona, grada, općina, pojedinačnim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu utvrđuje se visina regresa.

Ukoliko nije utvrđena visina regresa u navedenima aktima iz stava 2. ovog člana, poslodavac je obavezan radniku isplatiti regres u visini najmanje 50% prosječne neto plaće u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Član 22.

Radnik ima pravo na naknadu troškova za prevoz na posao i sa posla, a način isplate i visina naknade će biti regulisani kolektivnim ugovorom koji zaključuju reprezentativni sindikat i osnivač, pojedinačnim kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

Član 23.

Radnik pri odlasku u penziju/mirovinu ima pravo na otpremninu u iznosu od najmanje tri prosječne plaće koje su mu isplaćene u posljednja tri mjeseca ili tri prosječne plaće u Federaciji BiH prema posljednjem statističkom podatku, zavisno šta je za radnika povoljnije.

Član 24.

Naknada troškova za službeni put isplaćuje se u skladu sa Uredbom o naknadama troškova za službena putovanja.

Član 25.

U slučaju smrti radnika, ili slučaju smrti člana uže porodice, porodica radnika ili radnik, ostvaruju pravo na materijalnu pomoć u visini stvarnih troškova ukopa, u skladu sa propisima koji uređuju porez na dohodak.

Ukoliko je više članova porodice zaposleno u preduzeću, pravo na pomoć ostvaruje jedan od članova, a što će se regulisati pojedinačnim kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu preduzeća.

Član 26.

U slučaju teže bolesti radnika, radnik ima pravo na jednokratnu novčanu pomoć u visini do tri prosječne isplaćene plaće u Federaciji BiH prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Visina naknade i način isplate regulisat će se kolektivnim ugovorom koji zaključuju reprezentativni sindikat i osnivač, pojedinačnim kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

Težina bolesti se dokazuje na osnovu dijagnoze izdate od strane ovlaštene zdravstvene ustanove.

Član 27.

Poslodavac može radniku isplatiti novčanu pomoć i za druge slučajeve utvrđene pojedinačnim kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu u skladu sa materijalnim mogućnostima poslodavca.

V - KOLEKTIVNI UGOVORI

Član 28.

Kolektivni ugovori sa reprezentativnim sindikatom radnika komunalne privrede kao i reprezentativnim udruženjem poslodavaca za komunalnu privredu mogu se zaključivati na nivou kantona, grada i općine u skladu sa članom 32. stav 2. i 3. Općeg kolektivnog ugovora.

Pojedinačni kolektivni ugovor zaključuje reprezentativni sindikat kod poslodavca i poslodavac.

Član 29.

Pravila o postupku kolektivnog pregovaranja se utvrđuju protokolom, koji potpisuju ugovorne strane.

Protokolom se utvrđuju principi vođenja pregovora, sastav pregovaračkih timova, način vođenja pregovora, rokovi pregovaranja i druga pitanja.

Izmjene i dopune kolektivnog ugovora

Član 30.

Inicijativu za izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora može dati svaka strana.

Inicijativa se podnosi u pismenoj formi, a strana kojoj je upućena, dužna je na inicijativu odgovoriti u roku od 15 dana od prijema inicijative.

Izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

Član 31.

Svaka strana potpisnica ima pravo da raskine ovaj kolektivni ugovor, ukoliko druga strana ne prihvati, u roku od 15 dana, prijedlog za pregovore o izmjenama i dopunama ovog kolektivnog ugovora;

- ne odgovori u roku od 15 dana na pisani zahtjev druge strane za otpočinjanje pregovora;
kad prihvati pregovore, ako se u roku od tri (3) mjeseca ne postigne dogovor o izmjenama i dopunama kolektivnog ugovora.

Član 32.

Otkazni rok u slučaju otkaza kolektivnog ugovora je tri (3) mjeseca od dana dostavljanja pisanog otkaza ugovora drugim stranama.

Nakon isteka otkaznog roka, otkazani kolektivni ugovor primjenjivaće se još šest (6) mjeseci ali najdalje do isteka roka na koji je potpisan.

Član 33.

Strane mogu sporazumno otkazati ovaj ugovor u bilo koje vrijeme.

Sporazumom iz stava 1. regulišu se pitanja: otkaznog roka, važenja i primjene kolektivnog ugovora, rokova za otpočinjanje i trajanje pregovora za potpisivanje novog kolektivnog ugovora.

**VI - MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA
Kolektivni radni spor**

Član 34.

U slučaju spora o zaključivanju, primjeni, izmjeni ili dopuni odnosno otkazivanju Kolektivnog ugovora ili drugog sličnog spora vezanog za kolektivni ugovor (kolektivni radni spor), provodi se postupak mirenja, u skladu sa važećim propisima.

Arbitraža - kolektivni radni spor

Član 35.

Strane u sporu mogu rješavanje kolektivnog radnog spora sporazumno povjeriti arbitraži, ako nije uspio postupak mirenja.

Imenovanje arbitražnog vijeća i druga pitanja u vezi s arbitražnim postupkom uređuju se kolektivnim ugovorom između reprezentativnog sindikata i osnivača komunalnog preduzeća, odnosno nosioca državnog kapitala, pojedinačnim ugovorom kod poslodavca ili sporazumom strana.

VII - DJELOVANJE I USLOVI RADA SINDIKATA

Član 36.

Poslodavac se obavezuje da će osigurati provedbu svih prava iz područja sindikalnog organizovanja radnika utvrđenih ratificiranim konvencijama Međunarodne organizacije rada, zakonom i ovim ugovorom.

Aktivnost sindikalnih predstavnika kod poslodavca ne smije biti spriječavana niti ometana ako djeluju u skladu sa ratificiranim konvencijama Međunarodne organizacije rada, zakonom i ovim ugovorom.

Radnici imaju pravo organizovati se u sindikat kod poslodavca u skladu sa ratificiranim međunarodnim konvencijama, zakonom, ovim ugovorom i statutom sindikata.

Član 37.

Ako postoji više organizovanih sindikata kod istog poslodavca, pravo na stvaranje uslova za obavljanje sindikalnih aktivnosti i pravo na kolektivno pregovaranje kod poslodavca ostvaruje reprezentativni sindikat u skladu sa Zakonom o radu.

Član 38.

Sindikat samostalno odlučuje o načinu rada i zastupanja interesa svojih članova kod poslodavca.

Poslodavac se obavezuje da svojim djelovanjem i aktivnostima ni na koji način neće onemogućavati sindikalni rad,

sindikalno organizovanje i prava svakog radnika da postane ili ne postane članom sindikata.

Član 39.

Sindikat se obavezuje da će svoje aktivnosti provoditi u skladu sa ratificiranim međunarodnim konvencijama, zakonom, statutom sindikata i ovim ugovorom.

Poslodavac će o svom trošku sindikatu osigurati

- prostorije i uslove za rad i održavanje sastanaka prema uslovima i mogućnostima poslodavca,
- obračun i sakupljanje sindikalne članarine, njeno proslijeđivanje na račun sindikata, te obustavu sindikalnih i ostalih kredita, uz pismenu saglasnost radnika.

Član 40.

Sindikalni predstavnici imaju pravo kod poslodavca štiti i promovisati prava i interese članova sindikata.

Poslodavac će predstavniku sindikata u preduzeću omogućiti do osam sati, sedmičnog plaćenog odsustva za sindikalne aktivnosti.

Poslodavac će predstavniku sindikata na kantonalm nivou omogućiti do osam sati, sedmičnog plaćenog odsustva za sindikalne aktivnosti.

Poslodavac će predstavniku sindikata na federalnom nivou omogućiti do osam sati, sedmičnog plaćenog odsustva sa sindikalne aktivnosti.

Predstavnik u organima i tijelima Federalnog sindikata ima pravo odsustva sa posla za sjednice organa i tijela uz nadoknadu plaće.

Poslodavac je dužan sindikalnom predstavniku omogućiti pravovremeno i djelotvorno ostvarenje prava iz stava 1. ovog člana, te pristup podacima važnim za ostvarenje tog prava.

Sindikalni predstavnik mora svoje pravo iz stava 1. ovog člana ostvarivati tako da se ne šteti uspješnost poslovanja poslodavca.

Na zahtjev poslodavca svaki sindikalni predstavnik, dužan je identifikovati se odgovarajućom punomoći ili iskaznicom sindikata, koja sadrži odgovarajuće ovlaštenje.

Sindikalni predstavnik je obavezan da svoja odsustva sa posla radi sindikalnih aktivnosti blagovremeno najavi neposrednom rukovodiocu.

Član 41.

Sindikat samostalno određuje svoje sindikalne predstavnike.

Sindikat se obavezuje da će pisanim putem izvijestiti poslodavca o imenovanju ili izboru, odnosno opozivu sindikalnih predstavnika i to u roku od pet dana od dana imenovanja ili izbora, odnosno opoziva.

Sindikalni predstavnici za vrijeme obavljanja dužnosti i šest mjeseci nakon prestanka obavljanja dužnosti imaju pravo na zaštitu u skladu sa Zakonom o radu i međunarodnim konvencijama koje su sastavni dio domaćeg pravnog sistema.

Član 42.

Povreda sindikalnog predstavnika prilikom obavljanja sindikalne dužnosti, te službenog puta u vezi s tom dužnosti, smatra se povredom na radu kod poslodavca.

Poslodavac će na zahtjev sindikata, radniku koji je izabran na profesionalnu sindikalnu dužnost, omogućiti mirovanje prava i obaveza iz radnog odnosa za vrijeme dok obavlja tu profesionalnu dužnost.

Nakon isteka mandata u sindikatu, sindikalni predstavnici kojima prestaje ta funkcija obavljat će poslove kod poslodavca u skladu sa svojim ugovorom o radu.

VIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43.

Ovaj Ugovor zaključuje se na 18 mjeseci, a smatra se zaključenim kada ga potpišu ugovorne strane.

Stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Ugovor prestaje da važi istekom roka iz stava 1. ovog člana, a može se primjenjivati najduže 6 mjeseci nakon isteka roka na koji je zaključen.

Ovaj Ugovor može se produžiti sporazumom ugovornih strana najkasnije 30 dana prije isteka roka na koji je Ugovor zaključen.

Član 44.

Izmjene i dopune ovog ugovora vrše se na način i po postupku po kojem je i zaključen.

Član 45.

Nadzor nad primjenom ovog ugovora i provedbenih akata vrši nadležna inspekcija rada.

Član 46.

Ovaj ugovor sačinjen je u 2 (dva) istovjetna primjerka, od kojih svaka strana zadržava po jedan.

Član 47.

Stupanjem na snagu ovog ugovora prestaje da važi Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti komunalne privrede za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 48/06 i 75/07).

Broj 354/16
29. septembra/rujna
2016. godine
Sarajevo

Broj 224/16
29. septembra/rujna
2016. godine
Sarajevo

Za Reprezentativni
Samostalni sindikat
radnika komunalne privrede u
Federaciji BiH
Predsjednik
Adem Šerak, s. r.

Za Reprezentativno
Udruženje poslodavaca
komunalne privrede u
Federaciji BiH
Predsjednik Upravnog odbora
Selim Babić, s. r.

(SI-1207/16-F)

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1333

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 1015/13**, рјешавајући апелацију **Суље Левића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, председник
Мато Тадић, потпредседник
Златко М. Кнежевић, потпредседник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 20. јула 2016. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ¹

Усваја се апелација **Суље Левића**.

¹ Одлука објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 64/16

Утврђује се повреда права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Тузли број 33 0 К 002008 12 Кж од 21. новембра 2012. године у дијелу који се односи на Суљу Левића.

Налаже се Кантоналном суду у Тузли да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Тузли, да у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Суљо Левић (у даљњем тексту: апелант) из Бановића, којег заступа Тамил Софтић, адвокат из Бановића, поднио је 11. марта 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Тузли (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 33 0 К 002008 12 Кж од 21. новембра 2012. године и Пресуде Општинског суда у Живиницама (у даљњем тексту: Општински суд) број 33 0 К 002008 10 К2 од 14. новембра 2011. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Општинског суда и Кантоналног тужилаштва у Тузли (у даљњем тексту: Кантонално тужилаштво) затражено је 19. маја 2016. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд, Општински суд и Кантонално тужилаштво су одговоре на апелацију доставили у периоду од 23. маја до 22. јуна 2016. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Поступајући у поновном поступку (након што су рјешењима Кантоналног суда укинута двије првостепене пресуде), Општински суд је донио нову Пресуду број 33 0 К 002008 10 К2 од 14. новембра 2011. године којом су апелант и Омер Бебаковић (у даљњем тексту: првооптужени, а обојица у даљњем тексту: оптужени) проглашени кривим што су као саизвршиоци из нехата моторном силом изазвали опасност за живот људи услед чега је наступила смрт једног лица, чиме су починили кривично дјело - тешка дјела против опште безбједности људи и имовине из члана 308 став (4) у вези са чланом 304 став (4) у вези са ставом (1) и у вези са чланом 23 Кривичног закона Федерације БиХ ("Службене новине ФБиХ" бр. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 и 59/02; у даљњем тексту: КЗФБиХ), па им је тај суд, уз примјену истих законских одредаба и чл. 40, 41, 42, 50 и 51 КЗФБиХ, те члана 346 Закона о кривичном поступку ФБиХ ("Службене новине ФБиХ" бр. 43/98 и 23/99; у даљњем тексту: ЗКПФБиХ) изрекао условну осуду којом им је утврђена казна затвора у трајању од по шест мјесеци и истовремено одређено да се изречена казна неће извршити уколико

оптужени у року од двије године од правоснажности пресуде не учине ново кривично дјело (све детаљније наведено у изреци пресуде).

6. Истом пресудом, на основу одредбе члана 101 став (2) ЗКПФБиХ и члана 201 став (1) Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) оптужени су обавезани да М. Б. (у даљњем тексту: мајка оштећеног), на име имовинско-правног захтјева због претрпљених душевних болова, исплате износ од по 6.000,00 КМ у року од мјесец дана од правоснажности пресуде, док је мајка оштећеног с вишком имовинско-правног захтјева упућена на парницу, уз истовремено обавезивање оптужених да накнаде и трошкове кривичног поступка.

7. Након што је Општински суд провео доказе, које је таксативно побројао на страни 5 образложења пресуде (саслушавањем очевидаца спорног догађаја, мајке оштећеног и осталих лица која су се критичног дана налазила на одлагалишту смећа, укључујући и оптужене, затим саслушавањем техничког руководиоца фирме ЈП "Комуналац" из Бановића (у даљњем тексту: Комуналац), те других бивших и садашњих запосленика фирме, вјештачењем по вјештацима саобраћајне струке, заштите на раду, те љекарске струке, реконструкцијом спорног догађаја, увидом у материјалне доказе - увиђај с лица мјеста, фото-документацију и сл.), утврђена је одговорност оптужених за кривично дјело које им је оптужницом стављено на терет. Општински суд је, прије свега, навео да током поступка није било спорно да се критичног дана у критично вријеме десио трагичан догађај у којем је шеснаестогодишњи А. Б. (у даљњем тексту: оштећени) смртно страдао дјеловањем моторног возила фирме Комуналац, да су оптужени као запосленици Комуналца дошли на одлагалиште смећа на ПК "Губрић" РМУ у Бановићима (које је рјешењем Општине Бановић одређено за депонију смећа) с намјером да истоваре контејнер са смећем, да је првооптужени управљао теретним возилом, да је апелант обављао послове у вези с одвозом смећа, чишћењем и сл., да се критичног дана апелант налазио у теретном возилу заједно с првооптуженим, да су оптужени приликом доласка на одлагалиште смећа на одлагалишту затекли мајку оштећеног, оштећеног и његова два млађа сродника, те Х. Ж. и Х. Б., који су чекали да се контејнер истовари како би "пребрали" смеће.

8. Спорна питања која су се поставила за Општински суд односила су се на чињенични сустрат предметног случаја, а то су: да ли је првооптужени критичне прилике, управљајући спорним возилом на одлагалишту смећа, пропустио да помоћу бочних огледала прати ситуацију на возилу и око њега, односно да ли је апелант као помоћни радник пропустио да изађе из возила и на евентуалну опасност упозори лица која су се затекла на одлагалишту смећа и која су се налазила у непосредној близини возила које се кретало уназад, односно да ли је услед тих пропусти дошло до трагичног догађаја.

9. У вези са спорним питањима Општински суд је саслушао оптужене на главном претресу, па је тако апелант навео да критичног дана није изашао из возила јер се возило није зауставило, да је било у кретању и да тај дан није сигнализирао возачу (првооптуженом) када да крене уназад јер му возач није рекао да изађе из камиона. Међутим, Општински суд је у вези са спорним питањима о суштинском дијелу догађаја и дотадашњим поступањем и праксом коју су имали оптужени приликом доласка на одлагалиште и истовар смећа саслушао свједоке очевце (мајку оштећеног, те Х. Ж. и Х. Б.) који су се често, и прије трагичног догађаја, налазили на истом мјесту на депонији смећа.

10. Из образложења произлази да је мајка оштећеног, између осталог, у свом исказу навела да је са својом дјецом на депонију стигла критичног дана ујутро, око 7.00 часова, с намјером да накупи алуминијума и калаја како би то касније могла да прода, да је на депонији затекла комшинице Х. Ж. и Х. Б., да су у једном моменту кренули кући када су угледали возило с новим контејнером, те су сачекали да и њега прегледају тако што су сви стајали с возачеве стране, да је видјела да је апелант климнуо главом оштећеном дајући му знак да отвори кваке да би на то "сјео" контејнер, све да се апелант не би испрљао и излазио из возила јер је пут био блатњав, што је била и ранија пракса. Затим је навела да је возило стајало када је оштећени отворио кваке са задње стране возила, те да је тада био окренут леђима и да му се нешто запетљало око ногу, вјероватно ланац који се налазио на лијевом точку возила, да није могао да побегне када је возило кренуло уназад прешавши прво преко његових ногу, након чега је почела да виче и да упозорава првооптуженог да стане, али је било касно јер је возило већ прешло и преко главе оштећеног. Из исказа је надаље произашло да тај дан оптужени нису упозорили присутне на депонији да се склоне, нити су излазили из возила прије несреће, а према исказу мајке оштећеног "правило је да возило треба да стане, па да се онда скину кукe, те да се да знак возачу да су кукe скинуте да би он могао даље да ради јер чим се кукe дигну возач треба да упали возило и да крене назад". Још је навела да се у моменту несреће налазила на удаљености од око 3,5 м од возила, те је видјела да су оптужени оштећеном климнули главом.

11. Свједокиња Х. Ж. (очевидац) је у свом исказу навела да је критичног дана, око 12.45 часова, наишао камион са смећем, те је видјела да се возило прије тога окренуло и у моменту када је кренуло уназад оштећени је потрчао према задњем дијелу возила, с тим што није видјела да је апелант климнуо главом оштећеном да откачи кукe, али је то касније чула од мајке оштећеног. Затим је видјела да се оштећени, у моменту када је стигао иза возила, ухватио за квачило и да се почео кретати уназад заједно с возилом. Видјела је да се оштећени у једном моменту запетљао у земљу која му је била иза леђа, али је остао на ногама, те се након тога још мало одржао на ногама крећући се уназад, држећи се за возило. Видјела је да је оштећени покушао да побегне иза возила у моменту када се оно приближило истовару смећа, али није могао, и у том моменту га је возило ударило и оборило, те је тада ставила руке на очи јер више није смјела гледати, након чега је отишла кући. Свједокиња Х. Б. је у свом исказу навела да, иако је критичног дана у критично вријеме била присутна на одлагалишту смећа, трагични догађај није видјела јер је у том моменту везала своје смеће.

12. Вјештак саобраћајне струке је сачинио налаз на околности настанка трагичног догађаја тако да је из налаза, између осталог, произашло да се оштећени, у моменту када је возило почело да се креће уназад, налазио у групи с осталим очевицима, удаљен од возила 10-15 метара, па како се првооптужени вођњом уназад почео приближавати групи пјешака, тада се оштећени, који је у том тренутку био удаљен десетак метара од возила, почео приближавати задњој страни возила, што је првооптужени могао примјетити све до његовог доласка иза самог возила, када му је оштећени изашао из видног поља. Уважавајући конкретне саобраћајне услове, израчуном је утврђено да је кретање оштећеног према возилу отпочело приближно у моменту покретања возила уназад, те је утврђено да је оштећени био у могућности да види кретање возила којим је управљао првооптужени.

13. На основу реконструкције догађаја од 8. новембра 2002. године, постављањем лица исте висине као оштећени уз задњи крај возила, утврђено је да задњи дио контејнера није могао остварити контакт с главом оштећеног, насупротив тврдњи мајке оштећеног. Надаље је реконструкцијом утврђено да првооптужени није имао техничке могућности да уочи оштећеног када се он налазио иза возила.

14. Вјештак из области заштите на раду је дао писмени налаз и мишљење у вези с предметном незгодом, те је тај вјештак саслушан и на главном претресу. Према том налазу и његовом исказу, до трагичног догађаја је дошло зато што је Секретаријат за просторно уређење, стамбене и комуналне послове Општине Бановићи донио рјешење којим је наложено Комуналцу да депонује смеће на одлагалишту Чубрић, а да претходно није прописао мјере заштите људи, имовине и животне средине, нити је обавезао Комуналац да изради одговарајућу документацију и пропише те мјере. Осим тога, Комуналац је пропустио да обучи своје запосленике и провјери њихово знање из области заштите на раду, да организује послове заштите на раду и сл. Вјештак је у свом исказу на главном претресу навео да у овом случају нема пропуста оптужених радника јер су они извршавали обавезе које су добили, те је још навео да у конкретном случају није било сигнализисте да сигнализира гдје камион иде уназад и докле смије ићи, те да би камиони требали да имају звучни сигнал при кретању уназад, додавши још да возач мора да води рачуна о безбједности простора на којем изводи радњу кретања уназад.

15. Општински суд је даље навео да је оптуженим стављено на терет да су починили кривично дјело - тешка дјела против опште безбједности људи и имовине из члана 308 став (4) у вези са чланом 304 став (4) у вези са ставом (1) и у вези са чланом 23 КЗФБиХ. У вези с тим, надаље је појашњено да су радње извршења тог кривичног дјела одређене алтернативно и да се ради или о непоступању по одговарајућим прописима или о непоступању по техничким правилима о заштитним мјерама, те је још наведено да је то кривично дјело бланкетног карактера и да садржи бланкетну диспозицију која упућује на друге одговарајуће прописе, а може се радити и о непоступању по одговарајућим прописима којима се прописују услови и начин предузимања мјера и поступака заштите на раду и слично или о непоступању по техничким правилима о заштитним мјерама. Надаље је наглашено да се под техничким правилима подразумијевају практични, искуствено провјерени и општеприхваћени и утемељени начини поступања који не морају бити предвиђени одговарајућим прописима, што је случај у конкретном предмету.

16. Општински суд је у циљу доказивања да се у конкретном случају радило о непоштовању техничких правила о заштити на раду, под којима се подразумијева практично, искуствено и општеприхваћено поступање, навео да је цијели поступак одвоза и истовара смећа у свом исказу описао технички руководилац Комуналца који је, између осталог, навео да је приликом доласка на истовар помоћни радник дужан да возачу "мало показује кад је добро, кад да стане, да га мало наводи, ако има особа које скупају смеће труди се да их укљони, ако хоће послушати, а што је данас проблем", те да возач и помоћни радник морају да раде синхронизовано.

17. Из исказа обојице оптужених је произашло да су тај дан више пута довозили смеће истим возилом и да нису имали никаквих проблема при истовару, да је апелант тај дан, али и раније, излазио и помагао возачу при истовару смећа, односно наводио камион при кретању уназад, те је упозоравао присутне на опасност, да су иста лица на

одлагалишту била цијели дан и да их је сваки пут упозоравао на опасност, осим тај пут.

18. Општински суд је на основу исказа очевидаца, Х. Ж. и мајке оштећеног закључио да је упозорење помоћног радника присутнима да се удаље од возила уобичајен и до тада безбједан начин поступања. То, према оцјени Општинског суда, надаље значи да је првооптужени пропустио да критичне прилике помоћу бочних огледала прати ситуацију на возилу и око њега, а да је апелант пропустио да изађе из возила које се кретало уназад и присутне, који су се налазили у његовој непосредној близини, упозори на евентуалну опасност. О суштинском дијелу догађаја свједочила је очевидац Х. Ж. чији је исказ првостепени суд прихватио у цијелости, који је у битном дијелу потврђен и исказом мајке оштећеног, осим у неким детаљима који се не слажу. Надаље, Општински суд је у цијелости прихватио налаз вјештака саобраћајне струке као објективан и у битном у складу с исказима очевидаца, док је налаз вјештака из области заштите на раду такође прихваћен као објективан, осим у дијелу у којем је наведено да у конкретном случају нема пропуста оптужених радника јер су извршавали обавезе које су добили, уз образложење да је током поступка утврђено да је било пропуста оптужених услед којих је оштећени смртно страдао. Општински суд је закључио да су се у радњама оптужених стекла сва битна обиљежја кривичног дјела за које су оптужени.

19. Општински суд је приликом одлучења цијенио апелантову одбрану (његов исказ дат у истрази и на главном претресу), али је таква одбрана, према оцјени Општинског суда, била усмјерена на избегавање одговорности и, као таква, неприхватљива јер су оптужени знали каква је њихова устаљена пракса у раду по којој тог дана нису поступили. Надаље, Општински суд је на основу свих проведених доказа утврдио да су оптужени кривично дјело починили из свјесног нехата, те у стању урачунљивости, а кривично-правном санкцијом Општински суд се детаљније бавио на страни 12 оспорене пресуде, с тим да је приликом одмјеравања висине казне првостепени суд узео у обзир и допринос мајке оштећеног трагичном догађају.

20. О имовинско-правном захтјеву који је поставила мајка оштећеног у износу од 30.000,00 КМ Општински суд се детаљније изјаснио на страни 13 оспорене пресуде. Општински суд је о том захтјеву одлучио на основу одредбе члана 201 став 1 ЗОО-а, те је у том правцу нагласио да губитак дјетета за мајку оштећеног представља немјерљиве душевне болове и да јој по основу накнаде припада износ од 20.000,00 КМ који је одмјерен у свјетлу Оријентационих критеријума за утврђивање висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете Грађанског одјељења Врховног суда ФБиХ. Како је утврђен допринос мајке оштећеног од 40%, одлучено је да јој на име правичне накнаде припада укупан износ од 12.000,00 КМ, који су оптужени дужни платити, и то по 6.000,00 КМ сваки од њих, будући да је њихов допринос настанку штете исти.

21. Одлучујући о жалбама бранилаца оптужених, Кантонални суд је на сједници вијећа донио Пресуду број 33 0 К 002008 12 Кж од 21. новембра 2012. године којом је жалбе одбио и првостепену пресуду у цијелости потврдио. Апелантов бранилац је поднио жалбу из разлога прописаних одредбама члана 357 тач. 2, 3 и 4 ЗКПФБиХ, предложивши да се првостепена пресуда преиначи или укине и предмет врати на поновни поступак. Након што је Кантонални суд испитао жалбе бранилаца у границама жалбених разлога и по службеној дужности, тај суд је утврдио да су жалбе неосноване. У вези с приговорима бранилаца оптужених који су се односили на погрешно утврђено чињенично стање

Кантонални суд је појаснио да се оптуженим не ставља на терет да су кривично дјело учинили непоступањем по одговарајућим прописима (одређеној бланкетној норми), већ да су кривично дјело починили непоступањем по техничким правилима о заштитним мјерама које подразумевају практично и искуствено провјерене и општеприхваћене и утемељене начине поступања који не морају да буду предвиђени одговарајућим прописима. Имајући то у виду, Кантонални суд је навео да је првостепени суд на основу исказа свједока техничког руководиоца фирме Комуналац правилно утврдио процедуру и начин утовара и истовара смећа, коју су на исти начин описали оптужени у својим исказима, што су потврдили и очевици трагичног догађаја. Стога је, према оцјени Кантоналног суда, првостепени суд правилно утврдио да се на одлагалишту смећа критичног дана налазило више лица, међу којима и дјеца, и да је та околност оптуженим налагала да у складу са својим устаљеним обавезама покажу посебан опрез. Надаље, из исказа очевидаца, мајке оштећеног и Х. Ж. произашло је да апелант том приликом није изашао из камиона ни по доласку на одлагалиште смећа, нити приликом кретања камиона уназад, нити му је првооптужени рекао да то учини. Оцијењено је да је првостепени суд на основу свих проведених доказа правилно утврдио да је првооптужени пропустио да помоћу бочних огледала прати ситуацију на камиону и око њега, а апелант да изађе из камиона и присутне упозори на евентуалну опасност, односно да првооптуженог упозори на присуство дјете и осталих на одлагалишту.

22. Кантонални суд је такође истакао да је првостепени суд правилно цијенио и исказ, као и налаз и мишљење вјештака заштите на раду, те сасвим исправно није прихватио дио исказа у којем вјештак тврди да нема одговорности и пропуста оптужених, будући да то није задаћа вјештака, већ суда. У вези с осталим дијелом његовог исказа Кантонални суд је оцијенио да је ирелевантан пошто се вјештак изјашњавао о непостојању прописа из области заштите на раду и из тога изводио закључке, иако оптуженим није стављено на терет да су кривично дјело учинили непоступањем по одговарајућим прописима. Надаље је Кантонални суд утврдио да је на утврђено чињенично стање првостепени суд правилно примјенио кривични закон када је радње оптужених из изреке побијане пресуде правно квалификовао као кривично дјело из члана 308 став 4 у вези са чланом 304 став 4 у вези са ставом 1 и чланом 23 КЗФБиХ јер и наведени суд сматра да су се у њиховим "радњама" стекла сва обиљежја наведеног кривичног дјела, због чега се жалбама бранилаца првостепена пресуда неосновано побија и због повреде кривичног закона.

23. Кантонални суд је на страни 4 оспорене пресуде испитао првостепену пресуду и у дијелу одлуке о кривично-правној санкцији, имовинско-правном захтјеву и трошковима кривичног поступка утврдивши да су жалбени приговори усмјерени у том правцу неосновани, те да је првостепена пресуда и у тим сегментима правилна и на закону заснована.

24. Сходно свему наведеном Кантонални суд је, не налазећи у смислу члана 370 ЗКПФБиХ ни повреде закона на које суд пази по службеној дужности, одлучио као у изреци пресуде позивајући се на члан 377 ЗКПФБиХ.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

25. Апелацијом се тврди да је оспореним пресудама повријеђено апелантово право на правично суђење из члана

II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У апелацији се, између осталог, наводи да је Општински суд у Бановићима апеланта ослободио оптужбе да је починио кривично дјело које му је тадашњом оптужницом било стављено на терет, али да је у поновном поступку, према апелантовој оцјени, неоправдано проглашен кривим да је починио кривично дјело - тешко кривично дјело против опште безбједности људи и имовине из члана 308 став (4) у вези са чланом 304 став (4) у вези са ставом (1) тог члана. Из исцрпних навода апелације произлази да апелант суштински указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и на погрешну примјену материјалног права јер апелант није починио било које кривично дјело, па ни оно за које је проглашен кривим. Наводи да је током поступка утврђено да је апелант у спорном периоду обављао послове помоћног радника на одвозу смећа са завршеном основном школом, те да су чланом 100 Правилника о организацији и систематизацији детаљно описани послови које обавља помоћни радник на одвозу смећа, у које не спадају послови сигнализисте, како је утврдио и вјештак заштите на раду у свом налазу (који је апелант приложио уз апелацију).

26. Затим се наводи да је током поступка неспорно утврђено да је смрт оштећеног наступила у вријеме док се возило кретало уназад, па се поставља питање да ли је апелант у току кретања возила уназад, прије његовог заустављања, био у обавези да изађе из њега и обави посао сигнализисте. Указује да су редовни судови своје становиште о апелантовој одговорности засновали на чињеници да апелант није поступио по техничким правилима о заштитним мјерама, што апелант сматра произвољним јер је и према стручном мишљењу вјештака из области заштите на раду утврђено да у конкретном случају није било апелантовог пропуста, нити фирма Комуналац посједује адекватне акте о заштити на раду. Апелацијом се оспорава и одлука у дијелу којим је одлучено о имовинско-правном захтјеву, којом је апелант обавезан на исплату износа од 6.000,00 КМ, чиме су редовни судови повриједили његово право на имовину јер није било довољно елемената за утврђивање нематеријалне штете, између осталог, и због чињенице што је мајци оштећеног већ исплаћена нематеријална штета по основу уговора о осигурању у корист трећег. Предложено је да се апелација усвоји, те утврди кршење апелантовог права на правично суђење и имовину, оспорене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

б) Одговор на апелацију

27. Кантонални суд је у одговору на апелацију предложио да се апелација одбије као неоснована јер су апелациони приговори неосновани из разлога садржаних у оспореној пресуди тог суда.

28. Општински суд је у исцрпном одговору на апелацију, у суштини, изнио појединости о дужини трајања предметног поступка, налазећи апелационе приговоре неоснованим, предложивши да се апелација одбије као неоснована.

29. Кантонално тужилаштво је навело да се у апелацији понављају исти чињенични наводи који су истицани у ранијем поступку, уз приједлог да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

30. **Кривични закон Федерације БиХ** ("Службене новине ФБиХ" бр. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 и 59/02), који је важио у релевантном периоду, у битном дијелу гласи:

Члан 4. став (1)

(1) *На учинитеља кривичног дјела примјењује се закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела.*

Кривично дјело

Члан 8.

Кривично дјело је противправно дјело које је законом прописано као кривично дјело, чија су обиљежја одређена законом и за које је законом прописана кривична санкција.

Саизвршилаштво

Члан 23.

Ако више особа, судјеловањем у радњи извршења или на други начин, заједнички учине кривично дјело, свака од њих казнит ће се казном прописаном за то дјело.

Начин извршења кривичног дјела

Члан 30.

(1) *Кривично дјело може се учинити чињењем или нечињењем.*

(2) *Кривично дјело може бити учињено нечињењем само кад учинитељ пропусти чињење које је био дужан извршити.*

Глава XXVIII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ОПЋЕ СИГУРНОСТИ ЉУДИ И ИМОВИНЕ

Изазивање опће опасности

Члан 304.

(1) *Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, јонизирајућим зрачењем, моторном силом, електричном или другом енергијом или пуцањем из ватреног оружја изазове опасност за живот људи или за имовину већег опсега, казнит ће се затвором од три мјесеца до три године.*

(2) *Казном из става 1. овог члана казнит ће се службена или одговорна особа која не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, експлозије, поплаве, отровних гасова или јонизирајућих зрачења или ове уређаје не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у рад или уопће не поступа по прописима или техничким правилима о заштитним мјерама и тиме изазове опасност за живот људи или за имовину већег опсега.*

(3) *Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана извршена на мјесту гдје је окупљен већи број људи, учинитељ ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.*

(4) *Ко дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини из нехата, казнит ће се затвором до једне године.*

Тешка дјела против опће сигурности људи и имовине

Члан 308. став (4)

(4) *Ако је услјед дјела из члана 304. става 4., члана 305. става 2., члана 306. става 3. и члана 307. става 2. овог закона наступила смрт једне или више особа, учинитељ ће се казнити затвором од једне до осам година.*

31. **Закон о кривичном поступку Федерације БиХ** ("Службене новине Федерације БиХ бр. 43/98 и 23/99) у релевантном дијелу гласи:

ц) *Основе због којих се пресуда може побијати*

Члан 357.

Пресуда се може побијати:

2) *због повреде кривичног закона;*

3) *због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања;*

4) због одлуке о кривичним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима кривичног поступка, имовинскоправним захтјевима, као и због одлуке о објављивању пресуде путем штампе, радија или телевизије.

Члан 359.

Повреда кривичног закона постоји ако је кривични закон повријеђен у питању:

- 1) је ли дјело за које се оптужени гони кривично дјело;
 - 2) има ли околности које искључују кривичну одговорност;
 - 3) има ли околности које искључују кривично гоњење, а нарочито је ли наступила застарјелост кривичног гоњења или је гоњење искључено услјед амнестије или помиловања, или је ствар већ правомаћно пресуђена;
 - 4) је ли у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примјенљив закон који се не може примјенити;
- е) Границе испитивања првостепене пресуде

Члан 370.

(1) Другостепени суд испитује пресуду у оном дијелу у којем се побија жалбом, али мора увијек по службеној дужности испитати:

- 1) постоји ли повреда одредаба кривичног поступка из члана 358. став 1. тач. 1, 2, 5, 6, 8. до 11. овог закона и је ли главни претрес противно одредбама овог закона одржан у одсуству оптуженог или у одсуству браниоца оптуженог;
- 2) је ли на штету оптуженог повријеђен кривични закон (члан 359).

32. У **Закону о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14) релевантне одредбе гласе:

Члан 452. ст. (1) и (3)

Рјешавање предмета примљених у рад

(1) Поступци у кривичним предметима примљеним у рад код судова до дана ступања на снагу овог закона наставиће се по одредбама овог закона, осим ако одредбама овог члана није другачије одређено.

(3) Поступци у предметима из става 1. овог члана у којима је оптужница ступила на правну снагу наставиће се по досадашњим прописима, осим ако одредбама ове главе није другачије одређено.

VI. Допустивост

33. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

34. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

35. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 33 0 К 002008 12 Кж од 21. новембра 2012. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 18. јануара 2013. године, а апелација је поднесена 11. марта 2013. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не

постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

36. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

37. Апелант побија наведене пресуде тврдећи да су тим пресудама повријеђена његова права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, односно члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

38. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

39. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

40. Уставни суд првенствено запажа да се предметни поступак односи на утврђивање основности кривичне оптужбе против апеланта, те је неспорно да апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције. С обзиром на то, Уставни суд ће у конкретном случају испитати да ли је предметни поступак био правичан на начин на који то захтијевају наведене одредбе.

41. У вези с кључним апелантовим приговорима, Уставни суд подсјећа да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног и процесног права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

42. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивно-правне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница тако и примјене релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна

произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која се постављају, испитати да ли је оспорена одлука заснована на погрешно утврђеном чињеничном стању, односно произвољној примјени права.

43. Уставни суд запажа да је апелант у предметном поступку проглашен кривим што је као помоћни радник на чишћењу, прикуљању, утовару и истовару смећа у фирми Комуналац, као саизвршилац са првооптуженим (као возачем теретног возила), из нехата моторном силом изазвао опасност за живот људи, усљед чега је наступила смрт оштећеног. Према оцјени редовних судова апелант је на тај начин, "непоступањем по техничким правилима", починио кривично дјело - тешка дјела против опште безбједности имовине и људи из члана 308 став (4) у вези са чланом 304 став (4) у вези са ставом (1) и у вези са ставом 23 КЗФБиХ (види Релевантни прописи). Наиме, Уставни суд запажа да је Општински суд у вези са чланом 304 став (1) КЗФБиХ на који се позвао навео да су радње извршења тог кривичног дјела одређене алтернативно, односно да се ради или о непоступању по одговарајућим прописима или о непоступању по техничким правилима о заштитним мјерама. Још је наведено да се ради о кривичном дјелу бланкетног карактера које садржи бланкетну диспозицију која упућује на друге одговарајуће прописе или о непоступању по техничким правилима о заштитним мјерама, као у конкретном случају, а да се под техничким правилима подразумевају искуствени и општеприхваћени начини поступања који не морају бити предвиђени законом. У вези с тим, Уставни суд запажа да је Општински суд на основу проведених доказа извео закључак да су се у апелантовим "радњама" стекла сва обиљежја кривичног дјела за које је проглашен кривим, односно да је "пропустио" да изађе из камиона, те оштећеног и остале присутне на депонији смећа упозори на евентуалну опасност, усљед чега је "дјеловањем моторне силе" наступила смрт оштећеног. Такво становиште је прихватио Кантонални суд који је у цијелости подржао становиште првостепеног суда, налазећи жалбе бранилаца оптужених, усмјерене и у правцу произвољне примјене материјалног права, неоснованим.

44. Уставном суду се такво образложење чини произвољним јер из садржаја одредбе члана 304 став (1) КЗФБиХ, на који су се позвали редовни судови, таква обиљежја не произлазе. Наиме, Уставном суду се чини да су се редовни судови позвали на члан 304 став (1) КЗФБиХ, а да су заправо имали у виду обиљежја кривичног дјела из става (2) члана 304 КЗФБиХ. У вези с тим Уставни суд подсјећа да одредба члана 304 став (1) КЗФБиХ, коју су редовни судови имали у виду и на коју су се позвали приликом одлучења, прописује: "Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, јонизирајућим зрачењем, **моторном силом**, електричном или другом енергијом или пуцањем из ватреног оружја изазове опасност за живот људи или за имовину већег опсега, казнит ће се затвором од три мјесеца до три године." Уставни суд, такође, подсјећа да се кривично дјело из овог става цитираног члана састоји од изазивања опасности за живот људи или имовине већег обима, и то "дјеловањем", између осталих, моторне силе (као у конкретном случају), односно "дјеловањем" било које друге "опће опасне радње или опће опасног средства". У вези с радњом извршења код овог кривичног дјела Уставни суд подсјећа да она подразумева не само изазивање опасности

самим радом мотора већ и радом разних предмета, направа и механизма који се покрећу радом мотора и који су повезани с радом мотора. Исто тако је битно напоменути да починилац овог кривичног дјела може бити свако лице, те да то кривично дјело у законском обиљежју не предвиђа "нечињење" као начин извршења, како су навели редовни судови.

45. Имајући у виду садржај цитиране одредбе на коју се Општински суд позвао оно што *prima facie* указује на могући проблем јесте питање на који начин се предметно кривично дјело може извршити нечињењем када то кривично дјело, у свом основном обиљежју, предвиђа "изазивање опасности опште опасним радњама и опасним средствима", односно поставља се питање како је апелант као помоћни радник нечињењем могао изазвати опасност дјеловањем моторне силе (теретно возило). Надаље се поставља питање како су и првооптужени који је управљао теретним возилом и на тај начин "дјеловао моторном силом" и апелант као помоћни радник који је само превозен предметним камионом истовремено могли да буду кажњени за исто кривично дјело које, у свом основном обиљежју, подразумева "чињење", односно "предузимање опште опасне радње". Уставни суд сматра да је од редовних судова у том правцу изостало релевантно образложење.

46. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је радња извршења кривичног дјела његова основна карактеристика, његово суштинско обиљежје које му даје квалитет дјела које може довести до повреде или угрожавања заштићених вриједности. Дакле, радња представља основно конститутивно обиљежје сваког кривичног дјела, па стога без радње дјело не постоји (*nullum crimen sine actione*) јер је радња основни услов и основ сваког кривичног дјела. Сходно одредбама члана 30 КЗФБиХ кривично дјело може да буде извршено чињењем које подразумева активну радњу, односно нечињењем које се састоји у пропуштању дужног чињења. Затим, Уставни суд подсјећа да постоје законски регулисана неправна кривична дјела нечињења која имају своја посебна законска бића, у којима је одређено у чему се састоји њихова радња, у којима је радња постављена као нечињење или чињење. Као добар примјер за то чини се управо кривично дјело из члана 304 став (2) КЗФБиХ (види Релевантни прописи) које представља посебан облик кривичног дјела изазивања опште опасности, код којег се радња извршења састоји, између осталог, и у непоступању по одређеним правилима, техничким правилима и сл., а круг лица, као могућих извршилаца, ограничен је на службена или одговорна лица.

47. С друге стране постоје законски нерегулисана неправна кривична дјела нечињења која представљају таква кривична дјела која немају своје посебно законско обиљежје јер она законом нису предвиђена као нечињење. Надаље, код таквих нерегулисаних неправних кривичних дјела, када нечињење није изричито описано у кривичном дјелу, поставља се питање гаранта, односно круга лица која би могла да буду одговорна за пропуштање. Имајући то у виду Уставни суд запажа да кривично дјело из члана 304 став (1) КЗФБиХ, у свом основном обиљежју, не предвиђа нечињење као начин извршења, нити прописује ко је одговорно лице за евентуално пропуштање дужне радње.

48. Доводећи наведено у контекст конкретног случаја Уставни суд запажа да су редовни судови закључили да се кривично дјело из члана 304 став (1) КЗФБиХ може извршити и "нечињењем", односно пропуштањем дужне обавезе. При томе, Уставни суд запажа да редовни судови нису дали опис основних обиљежја кривичног дјела из члана 304 став (1) КЗФБиХ, већ су у односу на апеланта имали у

виду обиљежја кривичног дјела из става (2) члана 304 КЗФБиХ који прописује: "Казном из става 1. овог члана казниће се службено или одговорно лице која не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, експлозије, поплаве, отровних гасова или јонизирајућих зрачења или ове уређаје не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у рад или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о заштитним мјерама и тиме изазове опасност за живот људи или за имовину већег опсега." Уставни суд надаље подсјећа да кривично дјело из става (2) члана 304 КЗФБиХ представља посебан облик кривичног дјела изазивања опште опасности, код којег је радња извршења одређена алтернативно и може се извршити чињњем, али и нечињњем и пропуштањем предузимања одређених радњи, односно "непоступањем по одговарајућим техничким правилима о заштитним мјерама", управо онако како су редовни судови и образложили у оспореним пресудама. Уставни суд запажа да су редовни судови заправо утврдили апелантову одговорност на основу обиљежја тог кривичног дјела, доказавши током поступка да апелант није поступао по "техничким правилима заштите на раду", што је, по мишљењу Уставног суда, посебно неприхватљиво будући да у опису апелантовог радног мјеста не стоји да обавља послове сигнализисте, што је у свом налазу и мишљењу навео и вјештак заштите на раду.

49. Коначно, Уставни суд подсјећа да је приликом одлучења имао у виду да је Уставни суд у Одлуци о допустивости број АП 341/13 од 13. јануара 2015. године испитао идентичне пресуде у контексту апелационих приговора првооптуженог као возача теретног возила. Надаље, Уставни суд подсјећа да су том одлуком апелациони приговори првооптуженог одбачени као очигледно (*prima facie*) неосновани јер Уставни суд у предметном поступку није утврдио кршење права првооптуженог на која се у апелацији неосновано позвао. Уставни суд такође подсјећа да је приликом одлучења у цитираој одлуци имао у виду да је првооптужени возач теретног возила који је управљао теретним возилом којим је изазвана несрећа с трагичном посљедицом и да су се управо у радњама првооптуженог стекла обиљежја кривичног дјела за које је коначно и проглашен кривим. Управо наведено чини битну разлику између положаја оптужених у предметном случају у контексту кривичног дјела за које су проглашени кривим. Наведено стога што из околности конкретног случаја произлази да апелант "пропуштањем", односно "непоступањем по техничким правилима" није могао остварити обиљежја кривичног дјела из члана 304 став (1) КЗФБиХ које, у свом основном обиљежју, подразумевају "радњу" односно "дјеловање моторном силом".

50. Стога, имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да су редовни судови, проглашавајући апеланта одговорним да је "непоступањем по техничким правилима из заштите на раду" као помоћни радник на одвозу смећа починио кривично дјело из члана 304 став (1) КЗФБиХ које, у свом основном обиљежју, подразумевају дјеловање неком моторном силом, при чему редовни судови нису дали опис основних обиљежја тог кривичног дјела, већ кривичног дјела из става (2) члана 304 КЗФБиХ као посебног облика кривичног дјела изазивања опште опасности, у односу на апеланта заправо произвољно примјенили одредбу члана 304 став (1) КЗФБиХ.

51. Уставни суд сматра да је у околностима конкретног случаја због произвољне примјене материјалног права дошло до кршења апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали приговори

52. С обзиром на закључак Уставног суда у вези с кршењем апелантовог права на правично суђење у контексту примјене материјалног права Уставни суд не види разлог да се бави осталим апелантовим наводима.

VIII. Закључак

53. Уставни суд закључује да је дошло до кршења апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су редовни судови апеланта прогласили кривим да је нечињњем починио кривично дјело из члана 304 став (1) КЗФБиХ које, у свом основном обиљежју, не предвиђа нечињње као начин извршења, при чему су редовни судови у односу на апеланта, чини се, имали у виду обиљежје кривичног дјела из става (2) члана 304 КЗФБиХ као посебног облика кривичног дјела изазивања опште опасности, иако се на ту одредбу у оспореним пресудама нису позвали, али ни објаснили како би апелант и у том случају, као помоћни радник с конкретним описом радних послова и задатака, могао починити наведено кривично дјело нечињњем, односно како је осуђен за нечињње, односно непредузимање радње која уопште није у опису његових послова и задатака као помоћног радника.

54. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

55. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 1015/13, rješavajući apelaciju **Sulje Levića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 20. jula 2016. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU¹

Usvaja se apelacija **Sulje Levića**.

Utvrđuje se povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. novembra 2012. godine u dijelu koji se odnosi na Sulju Levića.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli, da u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

¹ Одлука објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 64/16

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Suljo Lević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banovića, kojeg zastupa Čamil Softić, advokat iz Banovića, podnio je 11. marta 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. novembra 2012. godine i Presude Općinskog suda u Živinicama (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 33 0 K 002008 10 K2 od 14. novembra 2011. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i Kantonalnog tužilaštva u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalno tužilaštvo) zatraženo je 19. maja 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Općinski sud i Kantonalno tužilaštvo su odgovore na apelaciju dostavili u periodu od 23. maja do 22. juna 2016. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Postupajući u ponovnom postupku (nakon što su rješenjima Kantonalnog suda ukinute dvije prvostepene presude), Općinski sud je donio novu Presudu broj 33 0 K 002008 10 K2 od 14. novembra 2011. godine kojom su apelant i Omer Bebaković (u daljnjem tekstu: prvooptuženi, a obojica u daljnjem tekstu: optuženi) proglašeni krivim što su kao saizvršioци iz nehata motornom silom izazvali opasnost za život ljudi uslijed čega je nastupila smrt jedne osobe, čime su počinili krivično djelo - teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz člana 308. stav (4) u vezi sa članom 304. stav (4) u vezi sa stavom (1) i u vezi sa članom 23. Krivičnog zakona Federacije BiH ("Službene novine FBiH" br. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 i 59/02; u daljnjem tekstu: KZFBiH), pa im je taj sud, uz primjenu istih zakonskih odredaba i čl. 40, 41, 42, 50. i 51. KZFBiH, te člana 346. Zakona o krivičnom postupku FBiH ("Službene novine FBiH" br. 43/98 i 23/99; u daljnjem tekstu: ZKPFBiH) izrekao uvjetnu osudu kojom im je utvrđena kazna zatvora u trajanju od po šest mjeseci i istovremeno određeno da se izrečena kazna neće izvršiti ukoliko optuženi u roku od dvije godine od pravomoćnosti presude ne učine novo krivično djelo (sve detaljnije navedeno u izreci presude).

6. Istom presudom, na osnovu odredbe člana 101. stav (2) ZKPFBiH i člana 201. stav (1) Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) optuženi su obavezani da M. B. (u daljnjem tekstu: majka oštećenog), na ime imovinsko-pravnog zahtjeva zbog pretrpljenih duševnih boli, isplate iznos od po 6.000,00 KM u roku od mjesec dana od pravomoćnosti presude, dok je majka oštećenog s viškom imovinsko-pravnog zahtjeva upućena na parnicu, uz istovremeno obavezivanje optuženih da naknade i troškove krivičnog postupka.

7. Nakon što je Općinski sud proveo dokaze, koje je taksativno pobrojao na strani 5. obrazloženja presude (saslušavanjem očevidaca spornog događaja, majke oštećenog i ostalih osoba koje su se kritičnog dana nalazile na odlagalištu smeća, uključujući i optužene, zatim saslušavanjem tehničkog rukovodioca firme JP "Komunalac" iz Banovića (u daljnjem tekstu: Komunalac), te drugih bivših i sadašnjih zaposlenika firme, vještačenjem po vještacima saobraćajne struke, zaštite na

radu, te ljekarske struke, rekonstrukcijom spornog događaja, uvidom u materijalne dokaze - uviđaj s lica mjesta, fotodokumentaciju i sl.), utvrđena je odgovornost optuženih za krivično djelo koje im je optužnicom stavljeno na teret. Općinski sud je, prije svega, naveo da tokom postupka nije bilo sporno da se kritičnog dana u kritično vrijeme desio tragičan događaj u kojem je šesnaestogodišnji A. B. (u daljnjem tekstu: oštećeni) smrtno stradao djelovanjem motornog vozila firme Komunalac, da su optuženi kao zaposlenici Komunalca došli na odlagalište smeća na PK "Čubrić" RMU u Banovićima (koje je rješenjem Općine Banović određeno za deponiju smeća) s namjerom da istovare kontejner sa smećem, da je prvooptuženi upravljao teretnim vozilom, da je apelant obavljao poslove u vezi s odvozom smeća, čišćenjem i sl., da se kritičnog dana apelant nalazio u teretnom vozilu zajedno s prvooptuženim, da su optuženi prilikom dolaska na odlagalište smeća na odlagalištu zatekli majku oštećenog, oštećenog i njegova dva mlada rodnika, te H. Ž. i H. B., koji su čekali da se kontejner istovari kako bi "prebrali" smeće.

8. Sporna pitanja koja su se postavila za Općinski sud odnosila su se na činjenični supstrat predmetnog slučaja, a to su: da li je prvooptuženi kritične prilike, upravljajući spornim vozilom na odlagalištu smeća, propustio da pomoću bočnih ogledala prati situaciju na vozilu i oko njega, odnosno da li je apelant kao pomoćni radnik propustio da izađe iz vozila i na eventualnu opasnost upozori osobe koje su se zatekle na odlagalištu smeća i koje su se nalazile u neposrednoj blizini vozila koje se kretalo unazad, odnosno da li je uslijed tih propusta došlo do tragičnog događaja.

9. U vezi sa spornim pitanjima Općinski sud je saslušao optužene na glavnom pretresu, pa je tako apelant naveo da kritičnog dana nije izašao iz vozila jer se vozilo nije zaustavilo, da je bilo u kretanju i da taj dan nije signalizirao vozaču (prvooptuženom) kada da krene unazad jer mu vozač nije rekao da izađe iz kamiona. Međutim, Općinski sud je u vezi sa spornim pitanjima o suštinskom dijelu događaja i dotadašnjim postupanjem i praksom koju su imali optuženi prilikom dolaska na odlagalište i istovar smeća saslušao svjedoke očevice (majku oštećenog, te H. Ž. i H. B.) koji su se često, i prije tragičnog događaja, nalazili na istom mjestu na deponiji smeća.

10. Iz obrazloženja proizlazi da je majka oštećenog, između ostalog, u svom iskazu navela da je sa svojom djecom na deponiju stigla kritičnog dana ujutro, oko 7.00 sati, s namjerom da nakupi aluminijske kalaje kako bi to kasnije mogla prodati, da je na deponiji zatekla komšinice H. Ž. i H. B., da su u jednom momentu krenuli kući kada su ugledali vozilo s novim kontejnerom, te su sačekali da i njega pregledaju tako što su svi stajali s vozačeve strane, da je vidjela da je apelant klimnuo glavom oštećenom dajući mu znak da otvori kvake da bi na to "sjeo" kontejner, sve da se apelant ne bi isprljao i izlazio iz vozila jer je put bio blatnjav, što je bila i ranija praksa. Zatim je navela da je vozilo stajalo kada je oštećeni otvorio kvake sa zadnje strane vozila, te da je tada bio okrenut leđima i da mu se nešto zapetljalo oko nogu, vjerovatno lanac koji se nalazio na lijevoj točki vozila, da nije mogao da pobjegne kada je vozilo krenulo unazad prešavši prvo preko njegovih nogu, nakon čega je počela da viče i da upozorava prvooptuženog da stane, ali je bilo kasno jer je vozilo već prešlo i preko glave oštećenog. Iz iskaza je nadalje proizašlo da taj dan optuženi nisu upozorili prisutne na deponiji da se sklone, niti su izlazili iz vozila prije nesreće, a prema iskazu majke oštećenog "pravilo je da vozilo treba da stane, pa da se onda skinu kuke, te da se da znak vozaču da su kuke skinute da bi on mogao dalje da radi jer čim se kuke dignu vozač treba da upali vozilo i da krene nazad". Još je navela da se u momentu nesreće nalazila na udaljenosti od oko 3,5 m od vozila, te je vidjela da su optuženi oštećenom klimnuli glavom.

11. Svjedokinja H. Ž. (očevidac) je u svom iskazu navela da je kritičnog dana, oko 12.45 sati, naišao kamion sa smećem, te je vidjela da se vozilo prije toga okrenulo i u momentu kada je krenulo unazad oštećeni je potrčao prema zadnjem dijelu vozila, s tim što nije vidjela da je apelant klimnuo glavom oštećenom da otkači kuke, ali je to kasnije čula od majke oštećenog. Zatim je vidjela da se oštećeni, u momentu kada je stigao iza vozila, uhvatio za kvačilo i da se počeo kretati unazad zajedno s vozilom. Vidjela je da se oštećeni u jednom momentu zapetljao u zemlju koja mu je bila iza leđa, ali je ostao na nogama, te se nakon toga još malo održao na nogama krećući se unazad, držeći se za vozilo. Vidjela je da je oštećeni pokušao pobjeći iza vozila u momentu kada se ono približilo istovaru smeća, ali nije mogao, i u tom momentu ga je vozilo udarilo i oborilo, te je tada stavila ruke na oči jer više nije smjela gledati, nakon čega je otišla kući. Svjedokinja H. B. je u svom iskazu navela da, iako je kritičnog dana u kritično vrijeme bila prisutna na odlagalištu smeća, tragični događaj nije vidjela jer je u tom momentu vezala svoje smeće.

12. Vještak saobraćajne struke je sačinio nalaz na okolnosti nastanka tragičnog događaja tako da je iz nalaza, između ostalog, proizašlo da se oštećeni, u momentu kada je vozilo počelo da se kreće unazad, nalazio u grupi s ostalim očevicima, udaljen od vozila 10-15 metara, pa kako se prvooptuženi vožnjom unazad počeo približavati grupi pješaka, tada se oštećeni, koji je u tom trenutku bio udaljen desetak metara od vozila, počeo približavati zadnjoj strani vozila, što je prvooptuženi mogao primijetiti sve do njegovog dolaska iza samog vozila, kada mu je oštećeni izašao iz vidnog polja. Uvažavajući konkretne saobraćajne uvjete, izračunom je utvrđeno da je kretanje oštećenog prema vozilu otpočelo približno u momentu pokretanja vozila unazad, te je utvrđeno da je oštećeni bio u mogućnosti vidjeti kretanje vozila kojim je upravljao prvooptuženi.

13. Na osnovu rekonstrukcije događaja od 8. novembra 2002. godine, postavljanjem osobe iste visine kao oštećeni uz zadnji kraj vozila, utvrđeno je da zadnji dio kontejnera nije mogao ostvariti kontakt s glavom oštećenog, nasuprot tvrdnji majke oštećenog. Nadalje je rekonstrukcijom utvrđeno da prvooptuženi nije imao tehničke mogućnosti da uoči oštećenog kada se on nalazio iza vozila.

14. Vještak iz oblasti zaštite na radu je dao pismeni nalaz i mišljenje u vezi s predmetnom nezgodom, te je taj vještak saslušan i na glavnom pretresu. Prema tom nalazu i njegovom iskazu, do tragičnog događaja je došlo zato što je Sekretarijat za prostorno uređenje, stambene i komunalne poslove Općine Banovići donio rješenje kojim je naloženo Komunalcu da deponira smeće na odlagalištu Čubrić, a da prethodno nije propisao mjere zaštite ljudi, imovine i životne sredine, niti je obavezao Komunalac da izradi odgovarajuću dokumentaciju i propiše te mjere. Osim toga, Komunalac je propustio da obučii svoje zaposlenike i provjeri njihovo znanje iz oblasti zaštite na radu, da organizira poslove zaštite na radu i sl. Vještak je u svom iskazu na glavnom pretresu naveo da u ovom slučaju nema propusta optuženih radnika jer su oni izvršavali obaveze koje su dobili, te je još naveo da u konkretnom slučaju nije bilo signaliste da signalizira gdje kamion ide unazad i dokle smije ići, te da bi kamioni trebali imati zvučni signal pri kretanju unazad, dodavši još da vozač mora da vodi računa o sigurnosti prostora na kojem izvodi radnju kretanja unazad.

15. Općinski sud je dalje naveo da je optuženim stavljeno na teret da su počinili krivično djelo - teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz člana 308. stav (4) u vezi sa članom 304. stav (4) u vezi sa stavom (1) i u vezi sa članom 23. KZFBiH. U vezi s tim, nadalje je pojašnjeno da su radnje izvršenja tog krivičnog djela određene alternativno i da se radi ili o nepostupanju po odgovarajućim propisima ili o nepostupanju po

tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, te je još navedeno da je to krivično djelo blanketnog karaktera i da sadrži blanketnu dispoziciju koja upućuje na druge odgovarajuće propise, a može se raditi i o nepostupanju po odgovarajućim propisima kojima se propisuju uvjeti i način preduzimanja mjera i postupaka zaštite na radu i slično ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama. Nadalje je naglašeno da se pod tehničkim pravilima podrazumijevaju praktični, iskustveno provjereni i općeprihvaćeni i utemeljeni načini postupanja koji ne moraju biti predviđeni odgovarajućim propisima, što je slučaj u konkretnom predmetu.

16. Općinski sud je u cilju dokazivanja da se u konkretnom slučaju radilo o nepoštovanju tehničkih pravila o zaštiti na radu, pod kojima se podrazumijeva praktično, iskustveno i općeprihvaćeno postupanje, naveo da je cijeli postupak odvoza i istovara smeća u svom iskazu opisao tehnički rukovodilac Komunalca koji je, između ostalog, naveo da je prilikom dolaska na istovar pomoćni radnik dužan da vozaču "malo pokazuje kad je dobro, kad da stane, da ga malo vodi, ako ima osoba koje skupljaju smeće trudi se da ih ukloni, ako hoće poslušati, a što je danas problem", te da vozač i pomoćni radnik moraju da rade sinhronizirano.

17. Iz iskaza obojice optuženih je proizašlo da su taj dan više puta dovozili smeće istim vozilom i da nisu imali nikakvih problema pri istovaru, da je apelant taj dan, ali i ranije, izlazio i pomagao vozaču pri istovaru smeća, odnosno navodio kamion pri kretanju unazad, te je upozoravao prisutne na opasnost, da su iste osobe na odlagalištu bile cijeli dan i da ih je svaki put upozoravao na opasnost, osim taj put.

18. Općinski sud je na osnovu iskaza očevidaca, H. Ž. i majke oštećenog zaključio da je upozorenje pomoćnog radnika prisutnima da se udalje od vozila uobičajen i do tada siguran način postupanja. To, prema ocjeni Općinskog suda, nadalje znači da je prvooptuženi propustio da kritične prilike pomoću bočnih ogledala prati situaciju na vozilu i oko njega, a da je apelant propustio da izađe iz vozila koje se kretalo unazad i prisutne, koji su se nalazili u njegovoj neposrednoj blizini, upozori na eventualnu opasnost. O suštinskom dijelu događaja svjedočila je očevidac H. Ž. čiji je iskaz prvostepeni sud prihvatio u cijelosti, koji je u bitnom dijelu potvrđen i iskazom majke oštećenog, osim u nekim detaljima koji se ne slažu. Nadalje, Općinski sud je u cijelosti prihvatio nalaz vještaka saobraćajne struke kao objektivan i u bitnom u skladu s iskazima očevidaca, dok je nalaz vještaka iz oblasti zaštite na radu također prihvaćen kao objektivan, osim u dijelu u kojem je navedeno da u konkretnom slučaju nema propusta optuženih radnika jer su izvršavali obaveze koje su dobili, uz obrazloženje da je tokom postupka utvrđeno da je bilo propusta optuženih uslijed kojih je oštećeni smrtno stradao. Općinski sud je zaključio da su se u radnjama optuženih stekla sva bitna obilježja krivičnog djela za koje su optuženi.

19. Općinski sud je prilikom odlučjenja cijeno apelantovu odbranu (njegov iskaz dat u istrazi i na glavnom pretresu), ali je takva odbrana, prema ocjeni Općinskog suda, bila usmjerena na izbjegavanje odgovornosti i, kao takva, neprihvatljiva jer su optuženi znali kakva je njihova ustaljena praksa u radu po kojoj tog dana nisu postupili. Nadalje, Općinski sud je na osnovu svih provedenih dokaza utvrdio da su optuženi krivično djelo počinili iz svjesnog nehata, te u stanju uračunljivosti, a krivično-pravnom sankcijom Općinski sud se detaljnije bavio na strani 12. osporene presude, s tim da je prilikom odmjeravanja visine kazne prvostepeni sud uzeo u obzir i doprinos majke oštećenog tragičnom događaju.

20. O imovinsko-pravnom zahtjevu koji je postavila majka oštećenog u iznosu od 30.000,00 KM Općinski sud se detaljnije izjasnio na strani 13. osporene presude. Općinski sud je o tom

zahtjevu odlučio na osnovu odredbe člana 201. stav 1. ZOO-a, te je u tom pravcu naglasio da gubitak djeteta za majku oštećenog predstavlja nemjerljive duševne boli i da joj po osnovu naknade pripada iznos od 20.000,00 KM koji je odmjerenu u svjetlu Orijehtacionih kriterija za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH. Kako je utvrđen doprinos majke oštećenog od 40%, odlučeno je da joj na ime pravične naknade pripada ukupan iznos od 12.000,00 KM, koji su optuženi dužni platiti, i to po 6.000,00 KM svaki od njih, budući da je njihov doprinos nastanku štete isti.

21. Odlučujući o žalbama branilaca optuženih, Kantonalni sud je na sjednici vijeća donio Presudu broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. novembra 2012. godine kojom je žalbe odbio i prvostepenu presudu u cijelosti potvrdio. Apelantov branilac je podnio žalbu iz razloga propisanih odredbama člana 357. tač. 2, 3. i 4. ZKPFBiH, predloživši da se prvostepena presuda preinači ili ukinu i predmet vrati na ponovni postupak. Nakon što je Kantonalni sud ispitao žalbe branilaca u granicama žalbenih razloga i po službenoj dužnosti, taj sud je utvrdio da su žalbe neosnovane. U vezi s prigovorima branilaca optuženih koji su se odnosili na pogrešno utvrđeno činjenično stanje Kantonalni sud je pojasnio da se optuženim ne stavlja na teret da su krivično djelo učinili nepostupanjem po odgovarajućim propisima (određenoj blanketnoj normi), već da su krivično djelo počinili nepostupanjem po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama koje podrazumijevaju praktično i iskustveno provjerene i općeprihvaćene i utemeljene načine postupanja koji ne moraju biti predviđeni odgovarajućim propisima. Imajući to u vidu, Kantonalni sud je naveo da je prvostepeni sud na osnovu iskaza svjedoka tehničkog rukovodioca firme Komunalac pravilno utvrdio proceduru i način utovara i istovara smeća, koju su na isti način opisali optuženi u svojim iskazima, što su potvrdili i očevici tragičnog događaja. Stoga je, prema ocjeni Kantalnog suda, prvostepeni sud pravilno utvrdio da se na odlagalištu smeća kritičnog dana nalazilo više osoba, među kojima i djeca, i da je ta okolnost optuženim nalagala da u skladu sa svojim ustaljenim obavezama pokažu poseban oprez. Nadalje, iz iskaza očevidaca, majke oštećenog i H. Ž. proizašlo je da apelant tom prilikom nije izašao iz kamiona ni po dolasku na odlagalište smeća, niti prilikom kretanja kamiona unazad, niti mu je prvooptuženi rekao da to učini. Ocijenjeno je da je prvostepeni sud na osnovu svih provedenih dokaza pravilno utvrdio da je prvooptuženi propustio da pomoću bočnih ogledala prati situaciju na kamionu i oko njega, a apelant da izađe iz kamiona i prisutne upozori na eventualnu opasnost, odnosno da prvooptuženog upozori na prisustvo djece i ostalih na odlagalištu.

22. Kantonalni sud je također istakao da je prvostepeni sud pravilno cijenio i iskaz, kao i nalaz i mišljenje vještaka zaštite na radu, te sasvim ispravno nije prihvatio dio iskaza u kojem vještak tvrdi da nema odgovornosti i propusta optuženih, budući da to nije zadaća vještaka, već suda. U vezi s ostalim dijelom njegovog iskaza Kantonalni sud je ocijenio da je irelevantan pošto se vještak izjašnjavao o nepostojanju propisa iz oblasti zaštite na radu i iz toga izvodio zaključke, iako optuženim nije stavljeno na teret da su krivično djelo učinili nepostupanjem po odgovarajućim propisima. Nadalje je Kantonalni sud utvrdio da je na utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud pravilno primijenio krivični zakon kada je radnje optuženih iz izreke pobijane presude pravno kvalificirao kao krivično djelo iz člana 308. stav 4. u vezi sa članom 304. stav 4. u vezi sa stavom 1. i članom 23. KZFBiH jer i navedeni sud smatra da su se u njihovim "radnjama" stekla sva obilježja navedenog krivičnog djela, zbog čega se žalbama branilaca prvostepena presuda neosnovano pobija i zbog povrede krivičnog zakona.

23. Kantonalni sud je na strani 4. osporene presude ispitao prvostepenu presudu i u dijelu odluke o krivično-pravnoj sankciji, imovinsko-pravnom zahtjevu i troškovima krivičnog postupka utvrdivši da su žalbeni prigovori usmjereni u tom pravcu neosnovani, te da je prvostepena presuda i u tim segmentima pravilna i na zakonu zasnovana.

24. Shodno svemu navedenom Kantonalni sud je, ne nalazeći u smislu člana 370. ZKPFBiH ni povrede zakona na koje sud pazi po službenoj dužnosti, odlučio kao u izreci presude pozivajući se na član 377. ZKPFBiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

25. Apelacijom se tvrdi da je osporenim presudama povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U apelaciji se, između ostalog, navodi da je Općinski sud u Banovićima apelanta oslobodio optužbe da je počinio krivično djelo koje mu je tadašnjom optužnicom bilo stavljeno na teret, ali da je u ponovnom postupku, prema apelantovoj ocjeni, neopravdano proglašen krivim da je počinio krivično djelo - teško krivično djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz člana 308. stav (4) u vezi sa članom 304. stav (4) u vezi sa stavom (1) tog člana. Iz iscrpnih navoda apelacije proizlazi da apelant suštinski ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i na pogrešnu primjenu materijalnog prava jer apelant nije počinio bilo koje krivično djelo, pa ni ono za koje je proglašen krivim. Navodi da je tokom postupka utvrđeno da je apelant u spornom periodu obavljao poslove pomoćnog radnika na odvozu smeća sa završenom osnovnom školom, te da su članom 100. Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji detaljno opisani poslovi koje obavlja pomoćni radnik na odvozu smeća, u koje ne spadaju poslovi signaliste, kako je utvrdio i vještak zaštite na radu u svom nalazu (koji je apelant priložio uz apelaciju).

26. Zatim se navodi da je tokom postupka nesporno utvrđeno da je smrt oštećenog nastupila u vrijeme dok se vozilo kretalo unazad, pa se postavlja pitanje da li je apelant u toku kretanja vozila unazad, prije njegovog zaustavljanja, bio u obavezi da izađe iz njega i obavli posao signaliste. Ukazuje da su redovni sudovi svoj stav o apelantovoj odgovornosti zasnovali na činjenici da apelant nije postupio po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, što apelant smatra proizvoljnim jer je i prema stručnom mišljenju vještaka iz oblasti zaštite na radu utvrđeno da u konkretnom slučaju nije bilo apelantovog propusta, niti firma Komunalac posjeduje adekvatne akte o zaštiti na radu. Apelacijom se osporava i odluka u dijelu kojom je odlučeno o imovinsko-pravnom zahtjevu, kojom je apelant obavezan na isplatu iznosa od 6.000,00 KM, čime su redovni sudovi povrijedili njegovo pravo na imovinu jer nije bilo dovoljno elemenata za utvrđivanje nematerijalne štete, između ostalog, i zbog činjenice što je majci oštećenog već isplaćena nematerijalna šteta po osnovu ugovora o osiguranju u korist trećeg. Predloženo je da se apelacija usvoji, te utvrdi kršenje apelantovog prava na pravično suđenje i imovinu, osporene presude ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

b) Odgovor na apelaciju

27. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju predložio da se apelacija odbije kao neosnovana jer su apelacioni prigovori neosnovani iz razloga sadržanih u osporenoj presudi tog suda.

28. Općinski sud je u iscrpnom odgovoru na apelaciju, u suštini, iznio pojedinosti o dužini trajanja predmetnog postupka,

nalazeći apelacione prigovore neosnovanim, predloživši da se apelacija odbije kao neosnovana.

29. Kantonalno tužilaštvo je navelo da se u apelaciji ponavljaju isti činjenični navodi koji su isticani u ranijem postupku, uz prijedlog da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

30. **Krivični zakon Federacije BiH** ("Službene novine FBiH" br. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 i 59/02), koji je važio u relevantnom periodu, u bitnom dijelu glasi:

Član 4. stav (1)

(1) Na učinitelja krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Krivično djelo

Član 8.

Krivično djelo je protivpravno djelo koje je zakonom propisano kao krivično djelo, čija su obilježja određena zakonom i za koje je zakonom propisana krivična sankcija.

Saizvršilaštvo

Član 23.

Ako više osoba, sudjelovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično djelo, svaka od njih kaznit će se kaznom propisanom za to djelo.

Način izvršenja krivičnog djela

Član 30.

(1) Krivično djelo može se učiniti činjenjem ili nečinjenjem.

(2) Krivično djelo može biti učinjeno nečinjenjem samo kad učinitelj propusti činjenje koje je bio dužan izvršiti.

Glava XXVII

KRIVIČNA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI LJUDI I IMOVINE

Izazivanje opće opasnosti

Član 304.

(1) Ko požarom, poplavom, eksplozijom, otrovom ili otrovnim gasom, jonizirajućim zračenjem, motornom silom, električnom ili drugom energijom ili pucanjem iz vatrenog oružja izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se službena ili odgovorna osoba koja ne postavi propisane uređaje za zaštitu od požara, eksplozije, poplave, otrovnih gasova ili jonizirajućih zračenja ili ove uređaje ne održava u ispravnom stanju ili ih u slučaju potrebe ne stavi u rad ili uopće ne postupa po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega.

(3) Ako su djela iz st. 1. i 2. ovog člana izvršena na mjestu gdje je okupljen veći broj ljudi, učinitelj će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ko djelo iz st. 1. i 2. ovog člana učini iz nehata, kaznit će se zatvorom do jedne godine.

Teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine

Član 308. stav (4)

(4) Ako je uslijed djela iz člana 304. stava 4., člana 305. stava 2., člana 306. stava 3. i člana 307. stava 2. ovog zakona nastupila smrt jedne ili više osoba, učinitelj će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

31. **Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH** ("Službene novine Federacije BiH" br. 43/98 i 23/99) u relevantnom dijelu glasi:

c) *Osnove zbog kojih se presuda može pobijati*

Član 357.

Presuda se može pobijati:

2) zbog povrede krivičnog zakona;

3) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;

4) zbog odluke o krivičnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima krivičnog postupka, imovinskopравnim zahtjevima, kao i zbog odluke o objavljivanju presude putem štampe, radija ili televizije.

Član 359.

Povreda krivičnog zakona postoji ako je krivični zakon povrijeđen u pitanju:

1) je li djelo za koje se optuženi goni krivično djelo;

2) ima li okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost;

3) ima li okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito je li nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili je gonjenje isključeno uslijed amnestije ili pomilovanja, ili je stvar već pravomoćno presuđena;

4) je li u pogledu krivičnog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti;

e) Granice ispitivanja prvostepene presude

Član 370.

(1) Drugostepeni sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, ali mora uvijek po službenoj dužnosti ispitati:

1) postoji li povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 358. stav 1. tač. 1, 2, 5, 6, 8. do 11. ovog zakona i je li glavni pretres protivno odredbama ovog zakona održan u odsustvu optuženog ili u odsustvu branioca optuženog;

2) je li na štetu optuženog povrijeđen krivični zakon (član 359).

32. U **Zakonu o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) relevantne odredbe glase:

Član 452. st. (1) i (3)

Rješavanje predmeta primljenih u rad

(1) Postupci u krivičnim predmetima primljenim u rad kod sudova do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavit će se po odredbama ovog zakona, osim ako odredbama ovog člana nije drugačije određeno.

(3) Postupci u predmetima iz stava 1. ovog člana u kojima je optužnica stupila na pravnu snagu nastavit će se po dosadašnjim propisima, osim ako odredbama ove glave nije drukčije određeno.

VI. Dopustivost

33. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

34. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

35. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. novembra 2012. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 18. januara 2013. godine, a apelacija je podnesena 11. marta 2013. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

36. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda,

Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

37. Apelant pobija navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, odnosno člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

38. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

39. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

40. Ustavni sud prvenstveno zapaža da se predmetni postupak odnosi na utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv apelanta, te je nesporno da apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. S obzirom na to, Ustavni sud će u konkretnom slučaju ispitati da li je predmetni postupak bio pravičan na način na koji to zahtijevaju navedene odredbe.

41. U vezi s ključnim apelantovim prigovorima, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog i procesnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

42. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati da li je osporena odluka zasnovana na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno proizvoljnoj primjeni prava.

43. Ustavni sud zapaža da je apelant u predmetnom postupku proglašen krivim što je kao pomoćni radnik na čišćenju, prikupljanju, utovaru i istovaru smeća u firmi Komunalac, kao saizvršilac sa prvooptuženim (kao vozačem teretnog vozila), iz nehata motornom silom izazvao opasnost za život ljudi, uslijed čega je nastupila smrt oštećenog. Prema ocjeni redovnih sudova

apelant je na taj način, "nepostupanjem po tehničkim pravilima", počinio krivično djelo - teška djela protiv opće sigurnosti imovine i ljudi iz člana 308. stav (4) u vezi sa članom 304. stav (4) u vezi sa stavom (1) i u vezi sa stavom 23. KZFBiH (vidi Relevantni propisi). Naime, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud u vezi sa članom 304. stav (1) KZFBiH na koji se pozvao naveo da su radnje izvršenja tog krivičnog djela određene alternativno, odnosno da se radi ili o nepostupanju po odgovarajućim propisima ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama. Još je navedeno da se radi o krivičnom djelu blanketnog karaktera koje sadrži blanketnu dispoziciju koja upućuje na druge odgovarajuće propise ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, kao u konkretnom slučaju, a da se pod tehničkim pravilima podrazumijevaju iskustveni i općeprihvaćeni načini postupanja koji ne moraju biti predviđeni zakonom. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud na osnovu provedenih dokaza izveo zaključak da su se u apelantovim "radnjama" stekla sva obilježja krivičnog djela za koje je proglašen krivim, odnosno da je "propustio" da izade iz kamiona, te oštećenog i ostale prisutne na deponiji smeća upozori na eventualnu opasnost, uslijed čega je "djelovanjem motorne sile" nastupila smrt oštećenog. Takav stav je prihvatio Kantonalni sud koji je u cijelosti podržao stav prvostepenog suda, nalazeći žalbe branilaca optuženih, usmjerene i u pravcu proizvoljne primjene materijalnog prava, neosnovanim.

44. Ustavnom sudu se takvo obrazloženje čini proizvoljnim jer iz sadržaja odredbe člana 304. stav (1) KZFBiH, na koji su se pozvali redovni sudovi, takva obilježja ne proizlaze. Naime, Ustavnom sudu se čini da su se redovni sudovi pozvali na član 304. stav (1) KZFBiH, a da su zapravo imali u vidu obilježja krivičnog djela iz stava (2) člana 304. KZFBiH. U vezi s tim Ustavni sud podsjeća da odredba člana 304. stav (1) KZFBiH, koju su redovni sudovi imali u vidu i na koju su se pozvali prilikom odlučivanja, propisuje: "Ko požarom, poplavom, eksplozijom, otrovom ili otrovnim gasom, jonizirajućim zračenjem, **motornom silom**, električnom ili drugom energijom ili pucanjem iz vatrenog oružja izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do tri godine." Ustavni sud, također, podsjeća da se krivično djelo iz ovog stava citiranog člana sastoji od izazivanja opasnosti za život ljudi ili imovine većeg opsega, i to "djelovanjem", između ostalih, motorne sile (kao u konkretnom slučaju), odnosno "djelovanjem" bilo koje druge "opće opasne radnje ili opće opasnog sredstva". U vezi s radnjom izvršenja kod ovog krivičnog djela Ustavni sud podsjeća da ona podrazumijeva ne samo izazivanje opasnosti samim radom motora već i radom raznih predmeta, naprava i mehanizama koji se pokreću radom motora i koji su povezani s radom motora. Isto tako je bitno napomenuti da počinilac ovog krivičnog djela može biti svaka osoba, te da to krivično djelo u zakonskom obilježju ne predviđa "nečinjenje" kao način izvršenja, kako su naveli redovni sudovi.

45. Imajući u vidu sadržaj citirane odredbe na koju se Općinski sud pozvao ono što *prima facie* ukazuje na moguću problem jeste pitanje na koji način se predmetno krivično djelo može izvršiti nečinjenjem kada to krivično djelo, u svom osnovnom obilježju, predviđa "izazivanje opasnosti opće opasnim radnjama i opasnim sredstvima", odnosno postavlja se pitanje kako je apelant kao pomoćni radnik nečinjenjem mogao izazvati opasnost djelovanjem motorne sile (teretno vozilo). Nadalje se postavlja pitanje kako su i prvooptuženi koji je upravljao teretnim vozilom i na taj način "djelovao motornom silom" i apelant kao pomoćni radnik koji je samo prevožen predmetnim kamionom istovremeno mogli biti kažnjeni za isto krivično djelo koje, u svom osnovnom obilježju, podrazumijeva "činjenje", odnosno "preduzimanje opšte opasne radnje". Ustavni

sud smatra da je od redovnih sudova u tom pravcu izostalo relevantno obrazloženje.

46. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je radnja izvršenja krivičnog djela njegova osnovna karakteristika, njegovo suštinsko obilježje koje mu daje kvalitet djela koje može dovesti do povrede ili ugrožavanja zaštićenih vrijednosti. Dakle, radnja predstavlja osnovno konstitutivno obilježje svakog krivičnog djela, pa stoga bez radnje djelo ne postoji (*nullum crimen sine actione*) jer je radnja osnovni uvjet i osnov svakog krivičnog djela. Shodno odredbama člana 30. KZFBiH krivično djelo može biti izvršeno činjenjem koje podrazumijeva aktivnu radnju, odnosno nečinjenjem koje se sastoji u propuštanju dužnog činjenja. Zatim, Ustavni sud podsjeća da postoje zakonski regulirana nepravna krivična djela nečinjenja koja imaju svoja posebna zakonska bića, u kojima je određeno u čemu se sastoji njihova radnja, u kojima je radnja postavljena kao nečinjenje ili činjenje. Kao dobar primjer za to čini se upravo krivično djelo iz člana 304. stav (2) KZFBiH (vidi Relevantni propisi) koje predstavlja poseban oblik krivičnog djela izazivanja opće opasnosti, kod kojeg se radnja izvršenja sastoji, između ostalog, i u nepostupanju po određenim pravilima, tehničkim pravilima i sl., a krug osoba, kao mogućih izvršilaca, ograničen je na službene ili odgovorne osobe.

47. S druge strane postoje zakonski neregulirana nepravna krivična djela nečinjenja koja predstavljaju takva krivična djela koja nemaju svoje posebno zakonsko obilježje jer ona zakonom nisu predviđena kao nečinjenje. Nadalje, kod takvih nereguliranih nepravni krivičnih djela, kada nečinjenje nije izričito opisano u krivičnom djelu, postavljaju se pitanje garanta, odnosno kruga osoba koje bi mogle biti odgovorne za propuštanje. Imajući to u vidu Ustavni sud zapaža da krivično djelo iz člana 304. stav (1) KZFBiH, u svom osnovnom obilježju, ne predviđa nečinjenje kao način izvršenja, niti propisuje ko je odgovorna osoba za eventualno propuštanje dužne radnje.

48. Dovodeći navedeno u kontekst konkretnog slučaja Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zaključili da se krivično djelo iz člana 304. stav (1) KZFBiH može izvršiti i "nečinjenjem", odnosno propuštanjem dužne obaveze. Pri tome, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi nisu dali opis osnovnih obilježja krivičnog djela iz člana 304. stav (1) KZFBiH, već su u odnosu na apelanta imali u vidu obilježja krivičnog djela iz stava (2) člana 304. KZFBiH koji propisuje: "Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se službena ili odgovorna osoba koja ne postavi propisane uređaje za zaštitu od požara, eksplozije, poplave, otrovnih gasova ili jonizirajućih zračenja ili ove uređaje ne održava u ispravnom stanju ili ih u slučaju potrebe ne stavi u rad ili uopće ne postupa po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega." Ustavni sud nadalje podsjeća da krivično djelo iz stava (2) člana 304. KZFBiH predstavlja poseban oblik krivičnog djela izazivanja opće opasnosti, kod kojeg je radnja izvršenja određena alternativno i može se izvršiti činjenjem, ali i nečinjenjem i propuštanjem preduzimanja određenih radnji, odnosno "nepostupanjem po odgovarajućim tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama", upravo onako kako su redovni sudovi i obrazložili u osporenim presudama. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zapravo utvrdili apelantovu odgovornost na osnovu obilježja tog krivičnog djela, dokazavši tokom postupka da apelant nije postupao po "tehničkim pravilima zaštite na radu", što je, po mišljenju Ustavnog suda, posebno neprihvatljivo budući da u opisu apelantovog radnog mjesta ne stoji da obavlja poslove signaliste, što je u svom nalazu i mišljenju naveo i vještak zaštite na radu.

49. Konačno, Ustavni sud podsjeća da je prilikom odlučivanja imao u vidu da je Ustavni sud u Odluci o dopustivosti broj AP 341/13 od 13. januara 2015. godine ispitao identične presude u

kontekstu apelacionih prigovora prvooptuženog kao vozača teretnog vozila. Nadalje, Ustavni sud podsjeća da su tom odlukom apelacioni prigovori prvooptuženog odbačeni kao očigledno (*prima facie*) neosnovani jer Ustavni sud u predmetnom postupku nije utvrdio kršenje prava prvooptuženog na koja se u apelaciji neosnovano pozvao. Ustavni sud također podsjeća da je prilikom odlučivanja u citiranoj odluci imao u vidu da je prvooptuženi vozač teretnog vozila koji je upravljao teretnim vozilom kojim je izazvana nesreća s tragičnom posljedicom i da su se upravo u radnjama prvooptuženog stekla obilježja krivičnog djela za koje je konačno i proglašen krivim. Upravo navedeno čini bitnu razliku između položaja optuženih u predmetnom slučaju u kontekstu krivičnog djela za koje su proglašeni krivim. Navedeno stoga što iz okolnosti konkretnog slučaja proizlazi da apelant "propuštanjem", odnosno "nepostupanjem po tehničkim pravilima" nije mogao ostvariti obilježja krivičnog djela iz člana 304. stav (1) KZFBiH koje, u svom osnovnom obilježju, podrazumijeva "radnju" odnosno "djelovanje motornom silom".

50. Stoga, imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi, proglašavajući apelanta odgovornim da je "nepostupanjem po tehničkim pravilima iz zaštite na radu" kao pomoćni radnik na odvozu smeća počinio krivično djelo iz člana 304. stav (1) KZFBiH koje, u svom osnovnom obilježju, podrazumijeva djelovanje nekom motornom silom, pri čemu redovni sudovi nisu dali opis osnovnih obilježja tog krivičnog djela, već krivičnog djela iz stava (2) člana 304. KZFBiH kao posebnog oblika krivičnog djela izazivanja opće opasnosti, u odnosu na apelanta zapravo proizvoljno primijenili odredbu člana 304. stav (1) KZFBiH.

51. Ustavni sud smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja zbog proizvoljne primjene materijalnog prava došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali prigovori

52. S obzirom na zaključak Ustavnog suda u vezi s kršenjem apelantovog prava na pravično suđenje u kontekstu primjene materijalnog prava Ustavni sud ne vidi razlog da se bavi ostalim apelantovim navodima.

VIII. Zaključak

53. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi apelanta proglasili krivim da je nečinjenjem počinio krivično djelo iz člana 304. stav (1) KZFBiH koje, u svom osnovnom obilježju, ne predviđa nečinjenje kao način izvršenja, pri čemu su redovni sudovi u odnosu na apelanta, čini se, imali u vidu obilježje krivičnog djela iz stava (2) člana 304. KZFBiH kao posebnog oblika krivičnog djela izazivanja opće opasnosti, iako se na tu odredbu u osporenim presudama nisu pozvali, ali ni objasnili kako bi apelant i u tom slučaju, kao pomoćni radnik s konkretnim opisom radnih poslova i zadataka, mogao počinuti navedeno krivično djelo nečinjenjem, odnosno kako je osuđen za nečinjenje, odnosno nepreduzimanje radnje koja uopće nije u opisu njegovih poslova i zadataka kao pomoćnog radnika.

54. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

55. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1015/13**, rješavajući apelaciju **Sulje Levića**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Čeman, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 20. srpnja 2016. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU¹

Usvaja se apelacija **Sulje Levića**.

Utvrđuje se povreda prava iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. studenog 2012. godine u dijelu koji se odnosi na Sulju Levića.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli da po žurnom postupku donese novu odluku u skladu sa člankom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli, da u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Suljo Lević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banovića, kojeg zastupa Čamil Softić, odvjetnik iz Banovića, podnio je 11. ožujka 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. studenog 2012. godine i Presude Općinskog suda u Živinicama (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 33 0 K 002008 10 K2 od 14. studenog 2011. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i Kantonalnog tužiteljstva u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalno tužiteljstvo) zatraženo je 19. svibnja 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Općinski sud i Kantonalno tužiteljstvo su odgovore na apelaciju dostavili u razdoblju od 23. svibnja do 22. lipnja 2016. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Postupajući u ponovnom postupku (nakon što su rješenjima Kantonalnog suda ukinute dvije prvostupanjske presude), Općinski sud je donio novu Presudu broj 33 0 K 002008 10 K2 od 14. studenog 2011. godine kojom su apelant i

Omer Bebaković (u daljnjem tekstu: prvooptuženi, a obojica u daljnjem tekstu: optuženi) proglašeni krivim što su kao suizvršitelji iz nehata motornom silom izazvali opasnost za život ljudi uslijed čega je nastupila smrt jedne osobe, čime su počinili kazneno djelo - teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz članka 308. stavak (4) u svezi sa člankom 304. stavak (4) u svezi sa stavkom (1) i u svezi sa člankom 23. Kaznenog zakona Federacije BiH ("Službene novine FBiH" br. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 i 59/02; u daljnjem tekstu: KZFBiH), pa im je taj sud, uz primjenu istih zakonskih odredaba i čl. 40., 41., 42., 50. i 51. KZFBiH, te članka 346. Zakona o kaznenom postupku FBiH ("Službene novine FBiH" br. 43/98 i 23/99; u daljnjem tekstu: ZKPFBiH) izrekao uvjetnu osudu kojom im je utvrđena kazna zatvora u trajanju od po šest mjeseci i istodobno određeno da se izrečena kazna neće izvršiti ukoliko optuženi u roku od dvije godine od pravomoćnosti presude ne učine novo kazneno djelo (sve detaljnije navedeno u izreci presude).

6. Istom presudom, na temelju odredbe članka 101. stavak (2) ZKPFBiH i članka 201. stavak (1) Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) optuženi su obvezani M. B. (u daljnjem tekstu: majka oštećenog), na ime imovinsko-pravnog zahtjeva zbog pretrpljenih duševnih boli, isplatiti iznos od po 6.000,00 KM u roku od mjesec dana od pravomoćnosti presude, dok je majka oštećenog s viškom imovinsko-pravnog zahtjeva upućena na parnicu, uz istodobno obvezivanje optuženih da naknade i troškove kaznenog postupka.

7. Nakon što je Općinski sud proveo dokaze, koje je taksativno pobrojao na strani 5. obrazloženja presude (saslušavanjem očevidaca spornog događaja, majke oštećenog i ostalih osoba koje su se kritičnog dana nalazile na odlagalištu smeća, uključujući i optužene, potom saslušavanjem tehničkog rukovoditelja tvrtke JP "Komunalac" iz Banovića (u daljnjem tekstu: Komunalac), te drugih bivših i sadašnjih uposlenike tvrtke, vještačenjem po vještacima prometne struke, zaštite na radu, te ljekarske struke, rekonstrukcijom spornog događaja, uvidom u materijalne dokaze - očevid s lica mjesta, fotodokumentaciju i sl.), utvrđena je odgovornost optuženih za kazneno djelo koje im je optužnicom stavljeno na teret. Općinski sud je, prije svega, naveo da tijekom postupka nije bilo sporno da se kritičnog dana u kritično vrijeme desio tragičan događaj u kojem je šesnaestogodišnji A. B. (u daljnjem tekstu: oštećeni) smrtno stradao djelovanjem motornog vozila tvrtke Komunalac, da su optuženi kao uposlenici Komunalca došli na odlagalište smeća na PK "Čubrić" RMU u Banovićima (koje je rješenjem Općine Banović određeno za deponiju smeća) s namjerom da istovare kontejner sa smećem, da je prvooptuženi upravljao teretnim vozilom, da je apelant obavljao poslove u svezi s odvozom smeća, čišćenjem i sl., da se kritičnog dana apelant nalazio u teretnom vozilu zajedno s prvooptuženim, da su optuženi prilikom dolaska na odlagalište smeća na odlagalištu zatekli majku oštećenog, oštećenog i njegova dva mlada srodnika, te H. Ž. i H. B., koji su čekali da se kontejner istovari kako bi "prebrali" smeće.

8. Sporna pitanja koja su se postavila za Općinski sud odnosila su se na činjenični supstrat predmetnog slučaja, a to su: je li prvooptuženi kritične prilike, upravljajući spornim vozilom na odlagalištu smeća, propustio pomoću bočnih zrcala pratiti situaciju na vozilu i oko njega, odnosno je li apelant kao pomoćni radnik propustio izaći iz vozila i na eventualnu opasnost upozoriti osobe koje su se zatekle na odlagalištu smeća i koje su se nalazile u neposrednoj blizini vozila koje se kretalo unazad, odnosno je li uslijed tih propusta došlo do tragičnog događaja.

9. U svezi sa spornim pitanjima Općinski sud je saslušao optužene na glavnom pretresu, pa je tako apelant naveo da kritičnog dana nije izašao iz vozila jer se vozilo nije zaustavilo, da je bilo u kretanju i da taj dan nije signalizirao vozaču

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 64/16

(prvooptuženom) kada da krene unazad jer mu vozač nije rekao da izađe iz kamiona. Međutim, Općinski sud je u svezi sa spornim pitanjima o suštinskom dijelu događaja i dotadašnjim postupanjem i praksom koju su imali optuženi prilikom dolaska na odlagalište i istovar smeća saslušao svjedoke očevice (majku oštećenog, te H. Ž. i H. B.) koji su se često, i prije tragičnog događaja, nalazili na istom mjestu na deponiji smeća.

10. Iz obrazloženja proizlazi da je majka oštećenog, između ostalog, u svom iskazu navela da je sa svojom djecom na deponiju stigla kritičnog dana ujutro, oko 7.00 sati, s namjerom da nakupi aluminijske kalaje kako bi to kasnije mogla prodati, da je na deponiji zatekla susjede H. Ž. i H. B., da su u jednom momentu krenuli kući kada su ugledali vozilo s novim kontejnerom, te su sačekali da i njega pregledaju tako što su svi stajali s vozačeve strane, da je vidjela da je apelant klimnuo glavom oštećenom dajući mu znak da otvori kvače da bi na to "sjeo" kontejner, sve da se apelant ne bi isprljao i izlazio iz vozila jer je put bio blatnjav, što je bila i ranija praksa. Potom je navela da je vozilo stajalo kada je oštećeni otvorio kvače sa zadnje strane vozila, te da je tada bio okrenut leđima i da mu se nešto zapetljalo oko nogu, vjerojatno lanac koji se nalazio na lijevom točku vozila, da nije mogao pobjeći kada je vozilo krenulo unazad prešavši prvo preko njegovih nogu, nakon čega je počela vikati i upozoravati prvooptuženog da stane, ali je bilo kasno jer je vozilo već prešlo i preko glave oštećenog. Iz iskaza je nadalje proizašlo da taj dan optuženi nisu upozorili prisutne na deponiji da se sklone, niti su izlazili iz vozila prije nesreće, a prema iskazu majke oštećenog "pravilo je da vozilo treba da stane, pa da se onda skinu kuke, te da se da znak vozaču da su kuke skinute da bi on mogao dalje da radi jer čim se kuke dignu vozač treba da upali vozilo i da krene nazad". Još je navela da se u momentu nesreće nalazila na udaljenosti od oko 3,5 m od vozila, te je vidjela da su optuženi oštećenom klimnuli glavom.

11. Svjedokinja H. Ž. (očevidac) je u svom iskazu navela da je kritičnog dana, oko 12.45 sati, naišao kamion sa smećem, te je vidjela da se vozilo prije toga okrenulo i u momentu kada je krenulo unazad oštećeni je potrčao prema zadnjem dijelu vozila, s tim što nije vidjela da je apelant klimnuo glavom oštećenom da otkaći kuke, ali je to kasnije čula od majke oštećenog. Potom je vidjela da se oštećeni, u momentu kada je stigao iza vozila, uhvatio za kvačilo i da se počeo kretati unazad zajedno s vozilom. Vidjela je da se oštećeni u jednom momentu zapetljao u zemlju koja mu je bila iza leđa, ali je ostao na nogama, te se nakon toga još malo održao na nogama krećući se unazad, držeći se za vozilo. Vidjela je da je oštećeni pokušao pobjeći iza vozila u momentu kada se ono približilo istovaru smeća, ali nije mogao, i u tom momentu ga je vozilo udarilo i oborilo, te je tada stavila ruke na oči jer više nije smjela gledati, nakon čega je otišla kući. Svjedokinja H. B. je u svom iskazu navela da, iako je kritičnog dana u kritično vrijeme bila prisutna na odlagalištu smeća, tragični događaj nije vidjela jer je u tom momentu vezala svoje smeće.

12. Vještak prometne struke je sačinio nalaz na okolnosti nastanka tragičnog događaja tako da je iz nalaza, između ostalog, proizašlo da se oštećeni, u momentu kada se vozilo počelo kretati unazad, nalazio u skupini s ostalim očevicima, udaljen od vozila 10-15 metara, pa kako se prvooptuženi vožnjom unazad počeo približavati grupi pješaka, tada se oštećeni, koji je u tom trenutku bio udaljen desetak metara od vozila, počeo približavati zadnjoj strani vozila, što je prvooptuženi mogao primijetiti sve do njegova dolaska iza samog vozila, kada mu je oštećeni izašao iz vidnog polja. Uvažavajući konkretne prometne uvjete, izračunom je utvrđeno da je kretanje oštećenog prema vozilu otpočelo približno u momentu pokretanja vozila unazad, te je utvrđeno da je oštećeni bio u mogućnosti vidjeti kretanje vozila kojim je upravljao prvooptuženi.

13. Na temelju rekonstrukcije događaja od 8. studenog 2002. godine, postavljanjem osobe iste visine kao oštećeni uz zadnji kraj vozila, utvrđeno je da zadnji dio kontejnera nije mogao ostvariti kontakt s glavom oštećenog, nasuprot tvrdnji majke oštećenog. Nadalje je rekonstrukcijom utvrđeno da prvooptuženi nije imao tehničke mogućnosti uočiti oštećenog kada se on nalazio iza vozila.

14. Vještak iz oblasti zaštite na radu je dao pismeni nalaz i mišljenje u svezi s predmetnom nezgodom, te je taj vještak saslušan i na glavnom pretresu. Prema tom nalazu i njegovu iskazu, do tragičnog događaja je došlo zato što je Tajništvo za prostorno uređenje, stambene i komunalne poslove Općine Banovići donijelo rješenje kojim je naloženo Komunalcu da deponira smeće na odlagalištu Čubrić, a da prethodno nije propisalo mjere zaštite ljudi, imovine i životne sredine, niti je obvezalo Komunalac da izradi odgovarajuću dokumentaciju i propiše te mjere. Osim toga, Komunalac je propustio obučiti svoje uposlenike i provjeriti njihovo znanje iz oblasti zaštite na radu, organizirati poslove zaštite na radu i sl. Vještak je u svom iskazu na glavnom pretresu naveo da u ovom slučaju nema propusta optuženih radnika jer su oni izvršavali obveze koje su dobili, te je još naveo da u konkretnom slučaju nije bilo signaliste da signalizira gdje kamion ide unazad i dokle smije ići, te da bi kamioni trebali imati zvučni signal pri kretanju unazad, dodavši još da vozač mora voditi računa o sigurnosti prostora na kojem izvodi radnju kretanja unazad.

15. Općinski sud je dalje naveo da je optuženim stavljeno na teret da su počinili kazneno djelo - teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz članka 308. stavak (4) u svezi sa člankom 304. stavak (4) u svezi sa stavkom (1) i u svezi sa člankom 23. KZFBiH. U svezi s tim, nadalje je pojašnjeno da su radnje izvršenja tog kaznenog djela određene alternativno i da se radi ili o nepostupanju po odgovarajućim propisima ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, te je još navedeno da je to kazneno djelo blanketnog karaktera i da sadrži blanketnu dispoziciju koja upućuje na druge odgovarajuće propise, a može se raditi i o nepostupanju po odgovarajućim propisima kojima se propisuju uvjeti i način poduzimanja mjera i postupaka zaštite na radu i slično ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama. Nadalje je naglašeno da se pod tehničkim pravilima podrazumijevaju praktični, iskustveno provjereni i općeprihvaćeni i utemeljeni načini postupanja koji ne moraju biti predviđeni odgovarajućim propisima, što je slučaj u konkretnom predmetu.

16. Općinski sud je u cilju dokazivanja da se u konkretnom slučaju radilo o nepoštovanju tehničkih pravila o zaštiti na radu, pod kojima se podrazumijeva praktično, iskustveno i općeprihvaćeno postupanje, naveo da je cijeli postupak odvoza i istovara smeća u svom iskazu opisao tehnički rukovoditelj Komunalca koji je, između ostalog, naveo da je prilikom dolaska na istovar pomoćni radnik dužan da vozaču "malo pokazuje kad je dobro, kad da stane, da ga malo navodi, ako ima osoba koje skupljaju smeće trudi se da ih ukloni, ako hoće poslušati, a što je danas problem", te da vozač i pomoćni radnik moraju raditi sinkronizirano.

17. Iz iskaza obojice optuženih je proizašlo da su taj dan više puta dovozili smeće istim vozilom i da nisu imali nikakvih problema pri istovaru, da je apelant taj dan, ali i ranije, izlazio i pomagao vozaču pri istovaru smeća, odnosno navodio kamion pri kretanju unazad, te je upozoravao prisutne na opasnost, da su iste osobe na odlagalištu bile cijeli dan i da ih je svaki put upozoravao na opasnost, osim taj put.

18. Općinski sud je na temelju iskaza očevidaca, H. Ž. i majke oštećenog zaključio da je upozorenje pomoćnog radnika prisutnima da se udalje od vozila ubičajen i do tada siguran način postupanja. To, prema ocjeni Općinskog suda, nadalje

znači da je prvooptuženi propustio kritične prilike pomoću bočnih zrcala pratiti situaciju na vozilu i oko njega, a da je apelant propustio izaći iz vozila koje se kretalo unazad i prisutne, koji su se nalazili u njegovoj neposrednoj blizini, upozoriti na eventualnu opasnost. O suštinskom dijelu događaja svjedočila je očevidac H. Ž. čiji je iskaz prvostupanjski sud prihvatio u cijelosti, koji je u bitnom dijelu potvrđen i iskazom majke oštećenog, osim u nekim detaljima koji se ne slažu. Nadalje, Općinski sud je u cijelosti prihvatio nalaz vještaka prometne struke kao objektivan i u bitnom u skladu s iskazima očevidaca, dok je nalaz vještaka iz oblasti zaštite na radu također prihvaćen kao objektivan, osim u dijelu u kojem je navedeno da u konkretnom slučaju nema propusta optuženih radnika jer su izvršavali obveze koje su dobili, uz obrazloženje da je tijekom postupka utvrđeno da je bilo propusta optuženih uslijed kojih je oštećeni smrtno stradao. Općinski sud je zaključio da su se u radnjama optuženih stekla sva bitna obilježja kaznenog djela za koje su optuženi.

19. Općinski sud je prilikom odlučivanja ocijenio apelantovu obranu (njegov iskaz dan u istrazi i na glavnom pretresu), ali je takva obrana, prema ocjeni Općinskog suda, bila usmjerena na izbjegavanje odgovornosti i, kao takva, neprihvatljiva jer su optuženi znali kakva je njihova ustaljena praksa u radu po kojoj tog dana nisu postupili. Nadalje, Općinski sud je na temelju svih provedenih dokaza utvrdio da su optuženi kazneno djelo počinili iz svjesnog nehata, te u stanju uračunljivosti, a kazneno-pravnom sankcijom Općinski sud se detaljnije bavio na strani 12. osporene presude, s tim da je prilikom odmjeravanja visine kazne prvostupanjski sud uzeo u obzir i doprinos majke oštećenog tražičnog događaju.

20. O imovinsko-pravnom zahtjevu koji je postavila majka oštećenog u iznosu od 30.000,00 KM Općinski sud se detaljnije izjasnio na strani 13. osporene presude. Općinski sud je o tom zahtjevu odlučio na temelju odredbe članka 201. stavak 1. ZOO-a, te je u tom pravcu naglasio da gubitak djeteta za majku oštećenog predstavlja nemjerljive duševne boli i da joj po osnovi naknade pripada iznos od 20.000,00 KM koji je odmjeran u svjetlu Orijehtacijskih kriterija za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH. Kako je utvrđen doprinos majke oštećenog od 40%, odlučeno je da joj na ime pravične naknade pripada ukupan iznos od 12.000,00 KM, koji su optuženi dužni platiti, i to po 6.000,00 KM svaki od njih, budući da je njihov doprinos nastanku štete isti.

21. Odlučujući o prizivima branitelja optuženih, Kantonalni sud je na sjednici vijeća donio Presudu broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. studenog 2012. godine kojom je prizive odbio i prvostupanjsku presudu u cijelosti potvrdio. Apelantov branitelj je podnio priziv iz razloga propisanih odredbama članka 357. toč. 2., 3. i 4. ZKPFBiH, predloživši da se prvostupanjska presuda preinači ili ukine i predmet vrati na ponovni postupak. Nakon što je Kantonalni sud ispitao prizive branitelja u granicama prizivnih razloga i po službenoj dužnosti, taj sud je utvrdio da su prizivi neutemeljeni. U svezi s prigovorima branitelja optuženih koji su se odnosili na pogrešno utvrđeno činjenično stanje Kantonalni sud je pojasnio da se optuženim ne stavlja na teret da su kazneno djelo učinili nepostupanjem po odgovarajućim propisima (određenoj blanketnoj normi), već da su kazneno djelo počinili nepostupanjem po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama koje podrazumijevaju praktično i iskustveno provjerene i općeprihvaćene i utemeljene načine postupanja koji ne moraju biti predviđeni odgovarajućim propisima. Imajući to u vidu, Kantonalni sud je naveo da je prvostupanjski sud na temelju iskaza svjedoka tehničkog rukovoditelja tvrtke Komunalac pravilno utvrdio proceduru i način utovara i istovara smeća, koju su na isti način opisali optuženi u svojim iskazima, što su

potvrdili i očevici tragičnog događaja. Stoga je, prema ocjeni Kantonalnog suda, prvostupanjski sud pravilno utvrdio da se na odlagalištu smeća kritičnog dana nalazilo više osoba, među kojima i djeca, i da je ta okolnost optuženim nalagala da u skladu sa svojim ustaljenim obvezama pokažu poseban oprez. Nadalje, iz iskaza očevidaca, majke oštećenog i H. Ž. proizašlo je da apelant tom prilikom nije izašao iz kamiona ni po dolasku na odlagalište smeća, niti prilikom kretanja kamiona unazad, niti mu je prvooptuženi rekao da to učini. Ocijenjeno je da je prvostupanjski sud na temelju svih provedenih dokaza pravilno utvrdio da je prvooptuženi propustio pomoću bočnih zrcala pratiti situaciju na kamionu i oko njega, a apelant izaći iz kamiona i prisutne upozoriti na eventualnu opasnost, odnosno prvooptuženog upozoriti na prisustvo djece i ostalih na odlagalištu.

22. Kantonalni sud je također istaknuo da je prvostupanjski sud pravilno ocijenio i iskaz, kao i nalaz i mišljenje vještaka zaštite na radu, te sasvim ispravno nije prihvatio dio iskaza u kojem vještak tvrdi da nema odgovornosti i propusta optuženih jer to nije zadaća vještaka, već suda. U svezi s ostalim dijelom njegova iskaza Kantonalni sud je ocijenio da je irelevantan pošto se vještak izjašnjavao o nepostojanju propisa iz oblasti zaštite na radu i iz toga izvodio zaključke, iako optuženim nije stavljeno na teret da su kazneno djelo učinili nepostupanjem po odgovarajućim propisima. Nadalje je Kantonalni sud utvrdio da je na utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud pravilno primijenio kazneni zakon kada je radnje optuženih iz izreke pobijane presude pravno kvalificirao kao kazneno djelo iz članka 308. stavak 4. u svezi sa člankom 304. stavak 4. u svezi sa stavkom 1. i člankom 23. ZKPFBiH jer i navedeni sud smatra da su se u njihovim "radnjama" stekla sva obilježja navedenog kaznenog djela, zbog čega se prizivima branitelja prvostupanjska presuda neutemeljeno pobija i zbog povrede kaznenog zakona.

23. Kantonalni sud je na strani 4. osporene presude ispitao prvostupanjsku presudu i u dijelu odluke o kazneno-pravnoj sankciji, imovinsko-pravnom zahtjevu i troškovima kaznenog postupka utvrdivši da su prizivni prigovori usmjereni u tom pravcu neutemeljeni, te da je prvostupanjska presuda i u tim segmentima pravilna i na zakonu utemeljena.

24. Shodno svemu navedenom Kantonalni sud je, ne nalazeći u smislu članka 370. ZKPFBiH ni povrede zakona na koje sud pazi po službenoj dužnosti, odlučio kao u izreci presude pozivajući se na članak 377. ZKPFBiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

25. Apelacijom se tvrdi da je osporenim presudama povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U apelaciji se, između ostalog, navodi da je Općinski sud u Banovićima apelanta oslobodio optužbe da je počinio kazneno djelo koje mu je tadašnjom optužnicom bilo stavljeno na teret, ali da je u ponovnom postupku, prema apelantovoj ocjeni, neopravdano proglašen krivim da je počinio kazneno djelo - teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz članka 308. stavak (4) u svezi sa člankom 304. stavak (4) u svezi sa stavkom (1) tog članka. Iz iscrpnih navoda apelacije proizlazi da apelant suštinski ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i na pogrešnu primjenu materijalnog prava jer apelant nije počinio bilo koje kazneno djelo, pa ni ono za koje je proglašen krivim. Navodi da je tijekom postupka utvrđeno da je apelant u spornom razdoblju obavljao poslove pomoćnog radnika na odvozu smeća sa

završenom osnovnom školom, te da su člankom 100. Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji detaljno opisani poslovi koje obavlja pomoćni radnik na odvozu smeća, u koje ne spadaju poslovi signaliste, kako je utvrdio i vještak zaštite na radu u svom nalazu (koji je apelant priložio uz apelaciju).

26. Potom se navodi da je tijekom postupka nesporno utvrđeno da je smrt oštećenog nastupila u vrijeme dok se vozilo kretalo unazad, pa se postavlja pitanje je li apelant tijekom kretanja vozila unazad, prije njegova zaustavljanja, bio u obvezi izaći iz njega i obaviti posao signaliste. Ukazuje da su redoviti sudovi svoje stajalište o apelantovoj odgovornosti utemeljili na činjenici da apelant nije postupio po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, što apelant smatra proizvoljnim jer je i prema stručnom mišljenju vještaka iz oblasti zaštite na radu utvrđeno da u konkretnom slučaju nije bilo apelantova propusta, niti tvrtka Komunalac posjeduje adekvatne akte o zaštiti na radu. Apelacijom se osporava i odluka u dijelu kojim je odlučeno o imovinsko-pravnom zahtjevu, kojom je apelant obavezan na isplatu iznosa od 6.000,00 KM, čime su redoviti sudovi povrijedili njegovo pravo na imovinu jer nije bilo dovoljno elemenata za utvrđivanje nematerijalne štete, između ostalog, i zbog činjenice što je majci oštećenog već isplaćena nematerijalna šteta po osnovi ugovora o osiguranju u korist trećeg. Predloženo je da se apelacija usvoji, te utvrdi kršenje apelantova prava na pravično suđenje i imovinu, osporene presude ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

b) Odgovor na apelaciju

27. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena jer su apelacijski prigovori neutemeljeni iz razloga sadržanih u osporenoj presudi tog suda.

28. Općinski sud je u iscrpnom odgovoru na apelaciju, u biti, iznio pojedinosti o duljini trajanja predmetnog postupka, nalazeći apelacijske prigovore neutemeljenim, predloživši da se apelacija odbije kao neutemeljena.

29. Kantonalno tužiteljstvo je navelo da se u apelaciji ponavljaju isti činjenični navodi koji su isticani u ranijem postupku, uz prijedlog da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

30. **Kazneni zakon Federacije BiH** ("Službene novine FBiH" br. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 i 59/02), koji je važio u relevantnom razdoblju, u bitnom dijelu glasi:

Članak 4. stavak (1)

(1) Na učinitelja kaznenog djela primjenjuje se zakon koji je važio u vrijeme izvršenja kaznenog djela.

Kazneno djelo

Članak 8.

Kazneno djelo je protupravno djelo, koje je zakonom propisano kao kazneno djelo, čija su obilježja određena zakonom i za koje je zakonom propisana kaznena sankcija.

Suizvršilaštvo

Članak 23.

Ako više osoba, sudjelovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine kazneno djelo, svaka od njih kaznit će se kaznom propisanom za to djelo.

Način izvršenja kaznenog djela

Članak 30.

(1) Kazneno djelo može se učiniti činjenjem ili nečinjenjem.

(2) Kazneno djelo može biti učinjeno nečinjenjem samo kad učinitelj propusti činjenje koje je bio dužan izvršiti.

Glava XXVII

KAZNENA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI LJUDI I IMOVINE

Izazivanje opće opasnosti

Članak 304.

(1) Tko požarom, poplavom, eksplozijom, otrovom ili otrovnim gasom, jonizirajućim zračenjem, motornom silom, električnom ili drugom energijom ili pucanjem iz vatrenog oružja izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovog članka kaznit će se službena ili odgovorna osoba koja ne postavi propisane uređaje za zaštitu od požara, eksplozije, poplave, otrovnih gasova ili jonizirajućih zračenja ili ove uređaje ne održava u ispravnom stanju ili ih u slučaju potrebe ne stavi u rad ili uopće ne postupa po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega.

(3) Ako su djela iz st. 1. i 2. ovog članka izvršena na mjestu gdje je okupljen veći broj ljudi, učinitelj će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(4) Tko djelo iz st. 1. i 2. ovog članka učini iz nehata, kaznit će se zatvorom do jedne godine.

Teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine

Članak 308. stavak (4)

(4) Ako je uslijed djela iz članka 304. stavak 4., članka 305. stavak 2., članka 306. stavak 3. i članka 307. stavak 2. ovog zakona nastupila smrt jedne ili više osoba, učinitelj će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

31. **Zakon o kaznenom postupku Federacije BiH** ("Službene novine Federacije BiH br. 43/98 i 23/99) u relevantnom dijelu glasi:

c) *Osnove zbog kojih se presuda može pobijati*

Članak 357.

Presuda se može pobijati:

- 2) zbog povrede kaznenog zakona;
- 3) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
- 4) zbog odluke o kaznenim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinskopравnim zahtjevima, kao i zbog odluke o objavljivanju presude putem tiska, radija ili televizije.

Članak 359.

Povreda kaznenog zakona postoji ako je kazneni zakon povrijeđen u pitanju:

- 1) je li djelo za koje se optuženi goni kazneno djelo;
- 2) ima li okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost;
- 3) ima li okolnosti koje isključuju kazneno gonjenje, a naročito je li nastupjela zastarjelost kaznenog gonjenja ili je gonjenje isključeno uslijed amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravomoćno presuđena;
- 4) je li u pogledu kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti;

e) *Granice ispitivanja prvostupanjske presude*

Članak 370.

(1) Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, ali mora uvijek po službenoj dužnosti ispitati:

- 1) postoji li povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 358. stavak 1. toč. 1., 2., 5., 6., 8. do 11. ovog zakona i je li glavni pretres protivno odredbama ovog zakona održan u odsustvu optuženog ili u odsustvu branitelja optuženog;
- 2) je li na štetu optuženog povrijeđen kazneni zakon (članak 359.).

32. U **Zakonu o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) relevantne odredbe glase:

Članak 452. st. (1) i (3)

Rješavanje predmeta primljenih u rad

(1) *Postupci u kaznenim predmetima primljenim u rad kod sudova do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, nastaviti će se po odredbama ovoga Zakona, osim ako odredbama ovoga članka nije drugačije propisano.*

(3) *Postupci u predmetima iz stavka 1. ovoga članka u kojima je optužnica stupila na pravnu snagu nastaviti će se po dosadašnjim propisima, osim ako odredbama ove Glave nije drugačije propisano.*

VI. Dopustivost

33. U skladu sa člankom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

34. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

35. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 33 0 K 002008 12 Kž od 21. studenog 2012. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelant je primio 18. siječnja 2013. godine, a apelacija je podnesena 11. ožujka 2013. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

36. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

37. Apelant pobija navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz članka II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, odnosno članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

38. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

39. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

40. Ustavni sud prvenstveno zapaža da se predmetni postupak odnosi na utvrđivanje utemeljenosti kaznene optužbe protiv apelanta, te je nesporno da apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava

Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije. S obzirom na to, Ustavni sud će u konkretnom slučaju ispitati je li predmetni postupak bio pravičan na način na koji to zahtijevaju navedene odredbe.

41. U svezi s ključnim apelantovim prigovorima, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivati zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog i procesnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

42. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24.). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati je li osporena odluka utemeljena na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno proizvoljnoj primjeni prava.

43. Ustavni sud zapaža da je apelant u predmetnom postupku proglašen krivim što je kao pomoćni radnik na čišćenju, prikupljanju, utovaru i istovaru smeća u tvrtki Komunalac, kao suizvršitelj sa prvooptuženim (kao vozačem teretnog vozila), iz nehata motornom silom izazvao opasnost za život ljudi, uslijed čega je nastupila smrt oštećenog. Prema ocjeni redovitih sudova apelant je na taj način, "nepostupanjem po tehničkim pravilima", počinio kazneno djelo - teška djela protiv opće sigurnosti imovine i ljudi iz članka 308. stavak (4) u svezi sa člankom 304. stavak (4) u svezi sa stavkom (1) i u svezi sa stavkom 23. KZFBiH (vidi Relevantni propisi). Naime, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud u svezi sa člankom 304. stavak (1) KZFBiH na koji se pozvao naveo da su radnje izvršenja tog kaznenog djela određene alternativno, odnosno da se radi ili o nepostupanju po odgovarajućim propisima ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama. Još je navedeno da se radi o kaznenom djelu blanketnog karaktera koje sadrži blanketnu dispoziciju koja upućuje na druge odgovarajuće propise ili o nepostupanju po tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, kao u konkretnom slučaju, a da se pod tehničkim pravilima podrazumijevaju iskustveni i općeprihvaćeni načini postupanja koji ne moraju biti predviđeni zakonom. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud na temelju provedenih dokaza izveo zaključak da su se u apelantovim "radnjama" stekla sva obilježja kaznenog djela za koje je proglašen krivim, odnosno da je "propustio" izaći iz kamiona, te oštećenog i ostale prisutne na deponiji smeća upozoriti na eventualnu opasnost, uslijed čega je "djelovanjem motorne sile" nastupila smrt oštećenog. Takvo stajalište je prihvatio Kantonalni sud koji je u cijelosti podržao

stajalište prvostupanskog suda, nalazeći prizive branitelja optuženih, usmjerene i u pravcu proizvoljne primjene materijalnog prava, neutemeljenim.

44. Ustavnom sudu se takvo obrazloženje čini proizvoljnim jer iz sadržaja odredbe članka 304. stavak (1) KZFBiH, na koji su se pozvali redoviti sudovi, takva obilježja ne proizlaze. Naime, Ustavnom sudu se čini da su se redoviti sudovi pozvali na članak 304. stavak (1) KZFBiH, a da su zapravo imali u vidu obilježja kaznenog djela iz stavka (2) članka 304. KZFBiH. U svezi s tim Ustavni sud podsjeća da odredba članka 304. stavak (1) KZFBiH, koju su redoviti sudovi imali u vidu i na koju su se pozvali prilikom odlučivanja, propisuje: "Tko požarom, poplavom, eksplozijom, otrovom ili otrovnim gasom, jonizirajućim zračenjem, **motornom silom**, električnom ili drugom energijom ili pucanjem iz vatrenog oružja izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do tri godine." Ustavni sud, također, podsjeća da se kazneno djelo iz ovog stavka citiranog članka sastoji od izazivanja opasnosti za život ljudi ili imovine većeg opsega, i to "djelovanjem", između ostalih, motorne sile (kao u konkretnom slučaju), odnosno "djelovanjem" bilo koje druge "opće opasne radnje ili opće opasnog sredstva". U svezi s radnjom izvršenja kod ovog kaznenog djela Ustavni sud podsjeća da ona podrazumijeva ne samo izazivanje opasnosti samim radom motora već i radom raznih predmeta, naprava i mehanizama koji se pokreću radom motora i koji su povezani s radom motora. Isto tako je bitno napomenuti da počinitelj ovog kaznenog djela može biti svaka osoba, te da to kazneno djelo u zakonskom obilježju ne predviđa "nečinjenje" kao način izvršenja, kako su naveli redoviti sudovi.

45. Imajući u vidu sadržaj citirane odredbe na koju se Općinski sud pozvao ono što *prima facie* ukazuje na mogući problem jeste pitanje na koji način se predmetno kazneno djelo može izvršiti nečinjenjem kada to kazneno djelo, u svom temeljnom obilježju, predviđa "izazivanje opasnosti opće opasnim radnjama i opasnim sredstvima", odnosno postavlja se pitanje kako je apelant kao pomoćni radnik nečinjenjem mogao izazvati opasnost djelovanjem motorne sile (teretno vozilo). Nadalje se postavlja pitanje kako su i prvooptuženi koji je upravljao teretnim vozilom i na taj način "djelovao motornom silom" i apelant kao pomoćni radnik koji je samo prevožen predmetnim kamionom istodobno mogli biti kažnjeni za isto kazneno djelo koje, u svom temeljnom obilježju, podrazumijeva "činjenje", odnosno "preduzimanje opšte opasne radnje". Ustavni sud smatra da je od redovitih sudova u tom pravcu izostalo relevantno obrazloženje.

46. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je radnja izvršenja kaznenog djela njegova temeljna karakteristika, njegovo suštinsko obilježje koje mu daje kvalitetu djela koje može dovesti do povrede ili ugrožavanja zaštićenih vrijednosti. Dakle, radnja predstavlja temeljno konstitutivno obilježje svakog kaznenog djela, pa stoga bez radnje djelo ne postoji (*nullum crimen sine actione*) jer je radnja temeljni uvjet i osnova svakog kaznenog djela. Shodno odredbama članka 30. KZFBiH kazneno djelo može biti izvršeno činjenjem koje podrazumijeva aktivnu radnju, odnosno nečinjenjem koje se sastoji u propuštanju dužnog činjenja. Potom, Ustavni sud podsjeća da postoje zakonski regulirana nepravna kaznena djela nečinjenja koja imaju svoja posebna zakonska bića, u kojima je određeno u čemu se sastoji njihova radnja, u kojima je radnja postavljena kao nečinjenje ili činjenje. Kao dobar primjer za to čini se upravo kazneno djelo iz članka 304. stavak (2) KZFBiH (vidi Relevantni propisi) koje predstavlja poseban oblik kaznenog djela izazivanja opće opasnosti, kod kojeg se radnja izvršenja sastoji, između ostalog, i u nepostupanju po određenim pravilima, tehničkim pravilima i sl., a krug osoba, kao mogućih izvršitelja, ograničen je na službene ili odgovorne osobe.

47. S druge strane postoje zakonski neregulirana nepravna kaznena djela nečinjenja koja predstavljaju takva kaznena djela koja nemaju svoje posebno zakonsko obilježje jer ona zakonom nisu predviđena kao nečinjenje. Nadalje, kod takvih nereguliranih nepravih kaznenih djela, kada nečinjenje nije izričito opisano u kaznenom djelu, postavlja se pitanje garanta, odnosno kruga osoba koje bi mogle biti odgovorne za propuštanje. Imajući to u vidu Ustavni sud zapaža da kazneno djelo iz članka 304. stavak (1) KZFBiH, u svom temeljnom obilježju, ne predviđa nečinjenje kao način izvršenja, niti propisuje tko je odgovorna osoba za eventualno propuštanje dužne radnje.

48. Dovodeći navedeno u kontekst konkretnog slučaja Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi zaključili da se kazneno djelo iz članka 304. stavak (1) KZFBiH može izvršiti i "nečinjenjem", odnosno propuštanjem dužne obveze. Pri tome, Ustavni sud zapaža da redoviti sudovi nisu dali opis temeljnih obilježja kaznenog djela iz članka 304. stavak (1) KZFBiH, već su u odnosu na apelanta imali u vidu obilježja kaznenog djela iz stavka (2) članka 304. KZFBiH koji propisuje: "Kaznom iz stavka 1. ovog članka kaznit će se službena ili odgovorna osoba koja ne postavi propisane uređaje za zaštitu od požara, eksplozije, poplave, otrovnih gasova ili jonizirajućih zračenja ili ove uređaje ne održava u ispravnom stanju ili ih u slučaju potrebe ne stavi u rad ili uopće ne postupa po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega." Ustavni sud nadalje podsjeća da kazneno djelo iz stavka (2) članka 304. KZFBiH predstavlja poseban oblik kaznenog djela izazivanja opće opasnosti, kod kojeg je radnja izvršenja određena alternativno i može se izvršiti činjenjem, ali i nečinjenjem i propuštanjem poduzimanja određenih radnji, odnosno "nepostupanjem po odgovarajućim tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama", upravo onako kako su redoviti sudovi i obrazložili u osporenim presudama. Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi zapravo utvrdili apelantovu odgovornost na temelju obilježja tog kaznenog djela, dokazavši tijekom postupka da apelant nije postupao po "tehničkim pravilima zaštite na radu", što je, po mišljenju Ustavnog suda, posebno neprihvatljivo jer u opisu apelantova radnog mjesta ne stoji da obavlja poslove signaliste, što je u svom nalazu i mišljenju naveo i vještak zaštite na radu.

49. Na koncu, Ustavni sud podsjeća da je prilikom odlučivanja imao u vidu da je Ustavni sud u Odluci o dopustivosti broj AP 341/13 od 13. siječnja 2015. godine ispitao identične presude u kontekstu apelacijskih prigovora prvooptuženog kao vozača teretnog vozila. Nadalje, Ustavni sud podsjeća da su tom odlukom apelacijski prigovori prvooptuženog odbačeni kao očigledno (*prima facie*) neutemeljeni jer Ustavni sud u predmetnom postupku nije utvrdio kršenje prava prvooptuženog na koja se u apelaciji neutemeljeno pozvao. Ustavni sud također podsjeća da je prilikom odlučivanja u citiranoj odluci imao u vidu da je prvooptuženi vozač teretnog vozila koji je upravljao teretnim vozilom kojim je izazvana nesreća s tragičnom posljedicom i da su se upravo u radnjama prvooptuženog stekla obilježja kaznenog djela za koje je konačno i proglašen krivim. Upravo navedeno čini bitnu razliku između položaja optuženih u predmetnom slučaju u kontekstu kaznenog djela za koje su proglašeni krivim. Navedeno stoga što iz okolnosti konkretnog slučaja proizlazi da apelant "propuštanjem", odnosno "nepostupanjem po tehničkim pravilima" nije mogao ostvariti obilježja kaznenog djela iz članka 304. stavak (1) KZFBiH koje, u svom temeljnom obilježju, podrazumijeva "radnju" odnosno "djelovanje motornom silom".

50. Stoga, imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi, proglašavajući apelanta odgovornim da je "nepostupanjem po tehničkim pravilima iz zaštite na radu" kao pomoćni radnik na odvozu smeća počinio kazneno djelo iz članka

304. stavak (1) KZFBiH koje, u svom temeljnom obilježju, podrazumijeva djelovanje nekom motornom silom, pri čemu redoviti sudovi nisu dali opis temeljnih obilježja tog kaznenog djela, već kaznenog djela iz stavka (2) članka 304. KZFBiH kao posebnog oblika kaznenog djela izazivanja opće opasnosti, u odnosu na apelanta zapravo proizvoljno primijenili odredbu članka 304. stavak (1) KZFBiH.

51. Ustavni sud smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja zbog proizvoljne primjene materijalnog prava došlo do kršenja apelantova prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali prigovori

52. S obzirom na zaključak Ustavnog suda u svezi s kršenjem apelantova prava na pravično suđenje u kontekstu primjene materijalnog prava Ustavni sud ne vidi razlog da se bavi ostalim apelantovim navodima.

VIII. Zaključak

53. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja apelantova prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su redoviti sudovi apelanta proglasili krivim da je nečinjenjem počinio kazneno djelo iz članka 304. stavak (1) KZFBiH koje, u svom temeljnom obilježju, ne predviđa nečinjenje kao način izvršenja, pri čemu su redoviti sudovi u odnosu na apelanta, čini se, imali u vidu obilježje kaznenog djela iz stavka (2) članka 304. KZFBiH kao posebnog oblika kaznenog djela izazivanja opće opasnosti, iako se na tu odredbu u osporenim presudama nisu pozvali, ali ni objasnili kako bi apelant i u tom slučaju, kao pomoćni radnik s konkretnim opisom radnih poslova i zadataka, mogao počiniti navedeno kazneno djelo nečinjenjem, odnosno kako je osuđen za nečinjenje, odnosno nepoduzimanje radnje koja uopće nije u opisu njegovih poslova i zadataka kao pomoćnog radnika.

54. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

55. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, v. r.

МИНИСТАРСТВО ПРАВОСУЂА И УПРАВЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА

1334

Na osnovu odredaba člana 31. stav 1. tačka 2. i člana 32. stav 2. Zakona o notarima ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/02) u vezi sa članom 65. Pravilnika o radu notara ("Službene novine Federacije BiH", broj 13/09), a na osnovu obavijesti o prestanku službe notara radi ispunjavanja zakonskog uslova navršavanja godina života notara Benjamina Ibrulja iz Gradačca od 7.7.2016. godine, ministrica pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona donosi

RJEŠENJE O PRESTANKU SLUŽBE NOTARA

I

Utvrđuje se prestanak službe notara, Benjamina Ibrulja iz Gradačca sa službenim sjedištem u Gradačcu ulica H. K. Gradašćevića bb, zaključno sa danom 30.9.2016. godine, zbog ispunjenja zakonskog uslova za prestanak službe notara navršavanjem određenih godina života.

II

Benjamin Ibrulj, notar iz Gradačca, razrješava se dužnosti notara zaključno sa danom 30.9.2016. godine, kao danom prestanka službe notara.

III

Benjamin Ibrulj iz Gradačca, ovim rješenjem gubi pravo na upotrebu službenog naziva "notar".

IV

Imenovani je obavezan poduzeti sve radnje predviđene članom 117. stav 1. Zakona o notarima i članom 66. Pravilnika o radu notara, te Povelju o imenovanju notara vratiti Ministarstvu pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona.

V

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Tuzlanskog kantona" i "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 06/1-05-17201-1/16
29. septembra/rujna 2016. godine
Tuzla

Ministrica
Ivana Kulić, s. r.

(SI-1188/16-F)

JU ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE "NAŠE DIJETE" TUZLA

1335

Na osnovu člana 12. i 13. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/03, 34/03 i 65/13), te člana 65. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 9/12, 8/11 i 10/13), člana 31. Pravila Javne ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje "Naše dijete" Tuzla i člana 21. Poslovnika o radu Upravnog odbora Ustanove, a po prethodno pribavljenom mišljenju Pedagoškog zavoda broj D-21/34-021605-1/16 od 28.09.2016. godine i saglasnosti Osnivača broj 02-05-6282-2016 od 29.09.2016. godine Upravni odbor Ustanove, na sjednici održanoj dana 30.09.2016. godine, donio je sljedeću

ODLUKU

O KONAČNOM IMENOVANJU DIREKTORA JAVNE USTANOVE ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE "NAŠE DIJETE" TUZLA

I

Za direktora Javne Ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje "Naše dijete" Tuzla imenuje Almu Halilović, dipl. ecc. na period od 4 (četiri) godine, počev od 03.10.2016. godine.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 4849/2016
30. septembra/rujna 2016. godine
Tuzla

Predsjednik
Upravnog odbora
Azra Muhedinović, s. r.

(SI-1206/16-F)

JP ЗА ВОДОПРИВРЕДНУ ДЈЕЛАТНОСТ "СПРЕЧА" Д.Д. ТУЗЛА

1336

U skladu sa članom 45. tačka 5., a u vezi s odredbama članova 52. i 53. Statuta JP "Spreča" d.d. Tuzla, a na osnovu provedenog Javnog konkursa za izbor i imenovanje direktora JP "Spreča" d.d. Tuzla objavljenog u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 70/16 od 07.09.2016. godine i dnevnim novinama "Avaz" od 03.09.2016. godine, Nadzorni odbor, na petoj sjednici održanoj dana 30.09.2016. godine, donosi

ODLUKU
O IMENOVANJU DIREKTORA JP "SPREČA" D.D.
TUZLA

I

Mr. sc. Suad Hasanović, profesor iz Miljanovaca, opština Kalesija, imenuje se za direktora JP "Spreča" d.d. Tuzla, na mandatni period od četiri godine, počev od 03.10.2016. godine.

II

Direktor Društva organizuje proces rada, rukovodi radom i poslovanjem Društva, predstavlja Društvo, odgovara za zakonitost rada i vrši druge poslove u skladu sa Zakonom, Statutom i drugim opštim aktima Društva.

III

Položaj, ovlaštenja, odgovornosti i prava direktora Društva uređiće se Menadžerskim ugovorom između Nadzornog odbora i direktora Društva.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, primjenjivaće se od 03.10.2016. godine, i objaviće se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjednik

Broj 020-01-05-1797-5-4/16 Nadzornog odbora
30. septembra/rujna 2016. godine **Nermin Okanović**, s. r.

(SI-1205/16-F)

"БХ-ГАС" Д.О.О. САРАЈЕВО

1337

Na osnovu člana 234. tačka k) Zakona o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/15), 28. Statuta Privrednog društva za proizvodnju i transport gasa BH Gas d.o.o. Sarajevo, br. SD-0102-4786 od 08.12.2015. godine, SD-0102-2439 od 07.07.2016. godine i SD- 0102-2650 od 28.07.2016. godine, u skladu sa Odlukom Vlade Federacije BiH o davanju prethodne saglasnosti na prijedlog za imenovanje članova Nadzornog odbora Privrednog društva "BH-Gas" d.o.o. Sarajevo, V broj: 1689/2016 od 06.09.2016. godine ("Službene

novine Federacije BiH", br. 72/16), Skupština Društva je na 34. sjednici, održanoj dana 28.09.2016. godine, donijela

ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA NADZORNOG ODBORA
BH-GASA D.O.O. SARAJEVO

I

Ovom Odlukom vrši se imenovanje članova Nadzornog odbora BH-Gasa d.o.o. Sarajevo, na vremenski period od četiri godine, i to:

- Amra Salihović,
- Armin Zulkić,
- Ferid Bučo,
- Edin Dilberović,
- Nermina Đugum.

Imenovanje teče od dana donošenja Odluke, tj. od 28.09.2016. godine.

II

Sa imenovanim članovima Nadzornog odbora zaključiće se ugovor o angažmanu kojim će se urediti međusobna prava i obaveze u obavljanju poslova.

Na ime obavljanja poslova iz svoje nadležnosti članovima Nadzornog odbora pripada mjesečna naknada i ista će biti utvrđena u skladu sa aktom Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije kojim će biti data prethodna saglasnost za određivanje i isplatu naknada, shodno Zakonu o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih preduzeća u većinskom vlasništvu FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/09).

III

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj SD-0102-3461 Predsjedavajući Skupštine
28. septembra/rujna 2016. godine Sarajevo **Marinko Bošnjak**, s. r.

(SI-1189/16-F)

САДРЖАЈ

**ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1328 Одлука о расписивању јавног конкурса за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево
- 1329 Одлука о утврђивању критерија за избор и номиновање за именовање чланова надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево (српски језик)
Одлука о утврђивању критерија за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево (bosanski jezik)
Одлука о утврђивању критерија за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево (hrvatski jezik)
- 1330 Рјешење о именовању Комисије за провођење поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево (српски језик)
Рјешење о именовању Комисије за провођење поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево (bosanski jezik)
Рјешење о именовању Повјеренства за provedbu поступка за избор и номиновање за именовање чланова Надзорног одбора у Јавном предузећу Међународни аеродром "Сарајево" д.о.о. Сарајево (hrvatski jezik)

**ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО
ОКОЛИША И ТУРИЗМА**

- 1331 Правилник о стављању ван снаге Правилника о престанку важења Правилника о управљању отпадом од електричних и електронских производа (српски језик)

Pravilnik o stavljanju van snage Pravilnika o prestanku važenja Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda (bosanski jezik)

Pravilnik o stavljanju van snage Pravilnika o prestanku važenja Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda (hrvatski jezik)

**РЕПРЕЗЕНТАТИВНО УДРУЖЕЊЕ ПОСЛОДАВАЦА
КОМУНАЛНЕ ПРИВРЕДЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ
И ХЕРЦЕГОВИНЕ И РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ
САМОСТАЛНИ СИНДИКАТ РАДНИКА
КОМУНАЛНЕ ПРИВРЕДЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1332 Okvirni kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti komunalne privrede za teritoriju Federacije BiH

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 1333 Одлука број АП 1015/13 (српски језик) 9
Одлука број АП 1015/13 (bosanski jezik) 16
Одлука број АП 1015/13 (hrvatski jezik) 23

**МИНИСТАРСТВО ПРАВОСУЂА И УПРАВЕ
ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА**

- 1334 Рјешење о престанку службе notara 29

**ЈУ ЗА ПРЕДШКОЛСКИ ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ
"НАШЕ ДИЈЕТЕ" ТУЗЛА**

- 1335 Одлука о коначном именовању директора Јавне установе за предшколски одгој и образовање "Наше дијете" Tuzla 29

**ЈП ЗА ВОДОПРИВРЕДНУ ДЈЕЛАТНОСТ "СПРЕЧА"
Д.Д. ТУЗЛА**

- 1336 Одлука о именовању директора ЈП "Spreča" d.d. Tuzla 29

"БХ-ГАС" Д.О.О. САРАЈЕВО

- 1337 Одлука о именовању чланова Надзорног одбора ВН-Gasa d.o.o. Sarajevo 30

Издавач: Јавно предузеће Новинско-издавачка организација Службени лист БиХ - Сарајево, улица Џемала Биједића 39/III - Поштански фах 3 - Директор и одговорни уредник: Драган Прусина - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK ДД 338 320 22000052 11 - ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160 200 00005746 51 - НУРО-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука филијала Брчко 552-000-00000017-12 - RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Графичка припрема: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево - Штампа: "Унионинвестпластика" д. д. Сарајево - За штампарiju: Јасмин Муминовић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка листа. "Службене новине Федерације БиХ", су уписане у евиденцију јавних гласила под редним бројем 414. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002.

Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре.

Издање на српском, босанском и хрватском језику. Претплата за II полугодиште 2016. године на "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ. Претплата за II полугодиште 2016. године на "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenenovine.ba> - годишња претплата 200,00 КМ по кориснику.